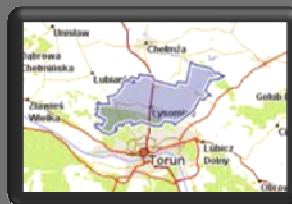
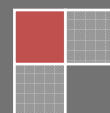

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ŁYSOMICE

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Załącznik Nr 1
Część II
do Uchwały Nr XVIII/112/2012
Rady Gminy Łysomice
z dnia 26 kwietnia 2012 r.

Spis treści

1. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW	4
1.1. KIERUNKI POLITYKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY	6
1.1.1. <i>Funkcje gminy</i>	6
1.1.2. <i>Hierarchia sieci osadniczej gminy</i>	6
1.1.3. <i>Warianty rozwoju ludności</i>	7
1.1.4. <i>Struktura funkcjonalno-przestrzenna</i>	7
1.2. OGÓLNE ZASADY POLITYKI I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY	9
2. KIERUNKI I WSKAŹNIKI ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW, W TYM TERENY WYŁĄCZONE Z ZABUDOWY	12
2.1. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	12
2.1.1. <i>Obszary wyłączone z zabudowy</i>	12
2.1.2. <i>Obszary przeznaczone do zabudowy</i>	12
2.2. USTALENIA DLA TERENÓW ROZWOJOWYCH W GMINIE	13
3. OBSZARY ORAZ ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, OCHRONY PRZYRODY, KRAJOBRAZU KULTUROWEGO I UZDROWISK	21
4. OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	25
4.1. OBIEKTY I TERENY ZABYTKOWE, OBJĘTE OCHRONĄ PRAWNĄ	25
4.2. OBIEKTY I TERENY WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW	25
4.3. OBIEKTY, TERENY I OBSZARY ZABYTKOWE, POSTULOWANE DO OBJĘCIA OCHRONĄ PRAWNĄ	27
4.4. OBIEKTY I TERENY, UJĘTE W EWIDENCJI KONSERWATORSKIEJ, WSKAZANE DO WPISANIA DO REJESTRU ZABYTKÓW	27
4.5. OBSZARY POSTULOWANE DO UTWORZENIA PARKU KULTUROWEGO	30
4.6. OBIEKTY, TERENY I OBSZARY, UJĘTE W EWIDENCJI KONSERWATORSKIEJ (Z UZUPEŁNIENIAMI)	30
4.7. OCHRONA OBIEKTÓW, TERENÓW I OBSZARÓW O WARTOŚCIACH ZABYTKOWYCH I KULTUROWYCH W OBRĘBIE PROPONOWANYCH STREF OCHRONY KONSERWATORSKIEJ	51
4.8. OCHRONA POSZCZEGÓLNYCH RODZAJÓW OBIEKTÓW, TERENÓW I OBSZARÓW O WARTOŚCIACH ZABYTKOWYCH, KULTUROWYCH I KRAJOBRAZOWYCH	53
4.8.1. <i>Strefa ochrony archeologicznej</i>	53
4.8.2. <i>Wsie i osady o zachowanym układzie i zabudowie o wartościach kulturowych</i>	54
4.8.3. <i>Zespoły dworsko- i pałacowo-parkowe oraz założenia zieleni komponowanej</i>	54
4.8.4. <i>Obiekty sakralne</i>	55
4.8.5. <i>Obiekty techniki i kultury materialnej</i>	55
4.8.6. <i>Obiekty architektury i budownictwa</i>	55
4.9. OCHRONA DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	56
5. KIERUNKI ROZWOJU KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	57
5.1. KOMUNIKACJA DROGOWA	57
5.2. KOMUNIKACJA KOLEJOWA	58
5.3. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	58
5.3.1. <i>Zaopatrzenie w wodę</i>	58
5.3.2. <i>Odprowadzanie ścieków</i>	59
5.4. ELEKTROENERGETYKA	60
5.5. WYTWARZANIE ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH	60
5.6. GAZOWNICTWO I CIEPŁOWNICTWO	61
5.7. TELEKOMUNIKACJA	62
5.8. ODPADY	62
6. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM	64
6.1. INWESTYCJE GMINY ŁYSOMICIE	64

7. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM.....	65
8. OBSZARY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	65
9. OBSZARY DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	66
10.OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI I OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH.....	66
11.KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ.....	67
12.OBIEKTY I OBSZARY, DLA KTÓRYCH W ZŁOŻU KOPALINY WYZNACZA SIĘ FILAR OCHRONNY	68
13.OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH ORAZ OBOWIĄZUJĄCE NA NICH OGRANICZENIA.....	68
14.OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI LUB REKULTYWACJI	69
14.1.OBSZARY ZABUDOWANE WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ I REHABILITACJI	69
14.2.OBSZARY NIEZABUDOWANE WYMAGAJĄCE REKULTYWACJI.	69
15.GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF OCHRONNYCH.....	69
16.INNE OBSZARY PROBLEMOWE	70
16.1.. ŹRÓDŁA NIEKORZYSTNEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO, W TYM ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA.....	70
16.2.ZAGROŻENIA NADZWYCZAJNE	70
17.UZASADNIENIE ZAWIERAJĄCE OBJAŚNIENIA PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ ORAZ SYNTEZĘ USTALEŃ STUDIUM	71
SPIS TABEL	73

CZĘŚĆ II. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ŁYSOMICE

1. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW

Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. określa uwarunkowania, które mają wpływ na politykę przestrzenną gminy. Są to:

- występowanie obiektów i terenów chronionych;
- stan środowiska, w tym stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkość i jakość zasobów wodnych oraz wymogi ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego;

Najważniejszym założeniem polityki rozwoju przestrzennego gminy Łysomice jest priorytetowe traktowanie funkcjonowania środowiska przyrodniczego jako podstawy zrównoważonego rozwoju przestrzennego gminy. Zatem nadrzędnym celem rozwoju przestrzennego gminy jest ochrona wartości przyrodniczych oraz dążenie do przywrócenia równowagi ekologicznej, a więc kształtowanie optymalnej struktury użytkowania terenów i ładu przestrzennego gminy.

Z przeprowadzonej oceny istniejących uwarunkowań przyrodniczych wynikają następujące podstawowe kierunki polityki ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego:

- zachowanie, ochrona i kształtowanie gminnego systemu obszarów chronionych;
- ekologizacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej;
- ekologizacja przestrzeni osadniczej.

Zachowanie, ochrona i kształtowanie gminnego systemu obszarów chronionych odnosi się przede wszystkim do korytarzy i ciągów ekologicznych, w obrębie których występują najważniejsze powiązania przyrodnicze. Głównym korytarzem ekologicznym jest pasmo Strugi Toruńskiej przecinające teren gminy z północy na południe. Ciąg ekologiczny stanowi dolina Strugi Łysomickiej (Papowskiej) wraz z mniejszymi dolinkami do niej dochodzącymi. Poza elementami liniowymi ważną rolę w tym systemie odgrywają tzw. punkty ekologiczne, które stanowią drobne, wyizolowane, ale względnie cenne ekologicznie powierzchnie. Na terenie gminy są to stosunkowo liczne obniżenia wysoczyznowe, fragmenty leśne itp. Poprzez system korytarzy i ciągów ekologicznych teren gminy powiązany jest przyrodniczo z terenami otaczającymi.

Ochrona i kształtowanie systemu obszarów chronionych gminy wymagają podjęcia następujących działań:

- respektowania przepisów odnoszących się do sposobu użytkowania istniejących terenów i obiektów chronionych;
- wprowadzenie do rejestru nowych użytków ekologicznych (proponowanych w niniejszym studium) oraz objęcie ochroną szczególnie cennych zespołów roślinnych np. drzewostanów w założeniach parkowych;
- eliminację istniejących źródeł zagrożeń czystości wód powierzchniowych i podziemnych w celu doprowadzenia czystości wód powierzchniowych przynajmniej do II klasy czystości. Wymaga to: odprowadzenia większości ścieków komunalnych do systemu kanalizacyjnego i oczyszczalni ścieków, wprowadzenia zakazu likwidacji rowów melioracyjnych, bieżącej konserwacji /odczyszczania brzegów, zapewnienia drożności/ rowów melioracyjnych, wprowadzania

dolesień głównie lasami mieszanymi o bogatym podszybie leśnym pozwalającymi na magazynowanie większej ilości wody, wprowadzania zadrzewień o płytkim i rozległym systemie korzeniowym, co powoduje powstanie barier biogeochemicznych;

- pielęgnacji istniejących elementów zieleni oraz wprowadzanie nowych rodzimych elementów zieleni zwłaszcza zadrzewień i zakrzewień śródpolnych (pasy i szpalery drzew i krzewów) - spełniających także rolę wiatrochronną - usytuowanych równoległe do osi korytarzy i ciągów ekologicznych oraz wokół obniżen wysokościowych tzw. „oczek wodnych”;
- eliminacji istniejących barier ekologicznych (obszarów konfliktowych z punktu widzenia funkcjonowania środowiska) ograniczających swobodną migrację zwierząt np. budowa odpowiedniej szerokości przepustów na ciekach (mostki), drogach, liniach kolejowych.

Ekologizacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej wymaga podjęcia następujących działań:

- prowadzenie zabiegów przeciwozyjnych na gruntach ornych (zapobieganie przed erozją wodną i wietrzną) przede wszystkim przez wprowadzanie zadrzewień śródpolnych;
- wprowadzanie zalesień na gruntach ornych klas V i VI oraz nieużytkach (piaski lotne, nieczynne wyrobiska i wysypiska), które docelowo powiększać powinny istniejący system ciągów ekologicznych np. w postaci zadrzewień śródpolnych;
- wprowadzanie zadrzewień pełniących ważną funkcję w ochronie ekosystemów rolnych - są to zadrzewienia przydrożne, przywodne, pasmowe, kępowe; modyfikują one mikroklimat przyległych pól, zmieniając bilans cieplny i wodny krajobrazu, ograniczają migrację związków chemicznych na drodze erozji wodnej i wietrznej, ograniczają zanieczyszczenia wód gruntowych; ze względu na duże znaczenie zieleni dla funkcjonowania systemu krajobrazu wiejskiego wskazane jest opracowanie kompleksowego programu zalesień, zadrzewień i zakrzewień o znaczeniu ekologicznym;
- wprowadzanie użytków zielonych na gruntach ornych kompleksu 9 zbożowo-pastewnego przeznaczonego pod użytki zielone, grunty te ze względu na możliwości silnych nawodnień są predysponowane do zmian na użytki zielone;
- wprowadzanie sadów i ogrodów: ze względu na korzystne uwarunkowania glebowe na terenie gminy istnieją predyspozycje do rozwoju funkcji sadowniczo-ogrodniczych szczególnie w obrębie istniejących jednostek osadniczych oraz funkcji warzywniczych (ogrody działkowe).

Ekologizacja przestrzeni osadniczej ma przede wszystkim na celu podniesienie standardu życia mieszkańcom wsi. Osiągnąć to można przez następujące działania:

- eliminację źródeł zagrożeń środowiska znajdujących się na terenach osadniczych: np. wprowadzenie ekologicznych źródeł energii (gazyfikacja) eliminujących zanieczyszczenie powietrza;
- kanalizacja wszystkich terenów osadniczych o zwartej zabudowie;
- propagowanie i wdrażanie odnawialnych źródeł energii, w tym przede wszystkim pozyskiwanie energii z wiatru, słońca i biogazu;
- wzbogacanie krajobrazu osadniczego zielenią (parki, zieleń izolacyjna), zwiększenie udziału powierzchni terenów zielonych (parki, ogrody przyzagrodowe, sady);
- ochrona i pielęgnacja istniejących parków wiejskich, cmentarzy, zadrzewień itp.

Ocena warunków fizjograficznych pozwoliła na określenie strategicznych kierunków rozwoju jednostek osadniczych gminy.

Z elementów projektowanych, które będą negatywnie oddziaływać na środowisko wymienić należy wymienić:

- drogę międzyregionalną Toruń-węzeł autostradowy „Turzno”;
- odcinek drogi regionalnej nr 552;
- projektowaną drogę zbiorczą, równoległą do drogi nr 552.

Dążąc do zminimalizowania negatywnego wpływu w/w elementów na środowisko należy wprowadzić system odpowiednich zabezpieczeń. Powinny to być: ekrany akustyczne, zalesienia o charakterze powierzchniowym i szpalerowym.

Bardzo ważną rolę dla funkcjonowania środowiska przyrodniczego na terenie gminy odgrywają tereny leśne. Ze względu na fakt, że są to tereny będące w administracji państwowej oddziaływanie administracji samorządowej jest niewielkie. Można jedynie postulować, aby poszerzona została strefa masowego wypoczynku na terenach leśnych.

Z koniecznych do podjęcia działań ekologicznych na terenie gminy wymienić należy ponadto:

- rekultywację (przywrócenie wartości użytkowych i przyrodniczych) terenów poeksploatacyjnych;
- prowadzenie racjonalnej gospodarki na terenie gminnego wysypiska nieczystości stałych zgodnie z dokumentacją obiektu oraz utworzenie strefy zieleni ochronnej w sąsiedztwie wysypiska.

1.1. Kierunki polityki zagospodarowania przestrzennego gminy

1.1.1. Funkcje gminy

Ustala się następujące funkcje gminy:

- funkcja podstawowa: rolnictwo - w oparciu o optymalne wykorzystanie walorów rolniczej przestrzeni produkcyjnej;
- funkcja uzupełniająca: zabudowa mieszkaniowo-usługowa - zaspokajanie podstawowych potrzeb ludności;
- funkcje dodatkowe: usługowo-produkcyjno-składowa - rozwój produkcji i usług centrotwórczych w większych jednostkach osiedleńczych oraz wzdłuż drogi krajowej nr 1, turystyka i wypoczynek - przy ścisłej ochronie walorów przyrodniczych.

1.1.2. Hierarchia sieci osadniczej gminy

Na terenie gminy Łysomice wykształciła się następująca hierarchia sieci osadniczej:

- lokalny ośrodek gminny – Łysomice;
- ośrodek wspomagający ośrodek gminny – Turzno;
- wsie podstawowe – Gostkowo, Kamionki Duże, Lulkowo, Ostaszewo, Papowe Toruńskie, Różankowo-Świerczynki;
- wsie elementarne – Kamionki Małe, Koniczynka, Kowróż, Kowróżek, Lipniczki, Piwnice, Świerczynki, Świerczyny, Tylice, Wytrębrowice, Zakrzewko, Zęgwirt oraz Olek (osada leśna).

Pod względem administracyjnym obszar gminy podzielony jest na 13 sołectw, na których terenie znajduje się 21 miejscowości.

Łysomice jako ośrodek gminny podlega procesowi intensywnego rozwoju w zakresie zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej. W tym celu stworzona została koncepcja utworzenia strefy rozwoju gospodarczego – Park Przemysłowy w Łysomicach (2003), obejmujący obszar po zachodniej

stronie drogi krajowej nr 1 o powierzchni około 300 ha oraz po wschodniej stronie tej drogi o powierzchni około 70 ha.

1.1.3. Warianty rozwoju ludności

Analiza dotychczasowych zjawisk demograficznych oraz zakładane perspektywy rozwojowe gminy dają podstawę do następującej hipotezy wzrostu ludności gminy:

Wariant I - umiarkowany /średni przyrost ludności 30 osób rocznie

Lata	1996r.	2000r.	2010r.	2020r.
Ludność	7390	7510	7800	8100

Wariant II - dynamiczny /średni przyrost ludności 50 osób rocznie

Lata	1996r.	2000r.	2010r.	2020r.
Ludność	7390	7590	8100	8600

Przyrost ludności w wariantcie II dynamicznym przyjęto w oparciu o założenie znacznego ożywienia gospodarczego gminy we wszystkich sektorach i że przyrost ten będzie następował głównie w strefie podmiejskiej miasta Torunia.

Dotychczasowej aktywności zawodowej w gminie sprzyjała dostateczna ilość miejsc pracy oraz możliwości codziennych dojazdów do pracy w Toruniu. Istniejąca struktura zatrudnienia w związku z przewidywanym rozwojem gminy będzie ulegała przekształceniom w kierunku zwiększenia zatrudnienia w sektorze usługowym, przetwórstwie rolno-spożywczym, rzemiośle i turystyce.

Na podstawie w/w uwarunkowań demograficznych i gospodarczych korzystnych dla gminy zakłada się, że stopa bezrobocia winna utrzymywać się na poziomie niższym od średniej wojewódzkiej.

Analiza zjawisk demograficznych zachodzących po 1997 roku wskazuje na sprawdzanie się II wariantu prognozy wzrostu ludności gminy zakładanej w Studium. Stały wzrost liczby mieszkańców stwarza potrzebę typowania nowych obszarów pod zabudowę mieszkaniową, a potrzeba nowych terenów rozwojowych na inwestycje usługowo-produkcyjne wymaga dalszego przekształcenie terenów rolniczych.

1.1.4. Struktura funkcjonalno-przestrzenna

Strukturę funkcjonalno-przestrzenna gminy można rozpatrywać w biotechnicznym podziale terenu na strefy krajobrazowe:

- A - krajobraz „naturalny”;
- B - krajobraz rolniczy;
- C - krajobraz zurbanizowany.

W/w strefy charakteryzują się zróżnicowanymi cechami naturalnymi, elementami zagospodarowania przestrzennego, funkcjami oraz wyposażeniem technicznym.

A - Strefa krajobrazu „naturalnego”

Strefa ta pokrywa się z obszarami chronionego krajobrazu położonymi w południowej i północno-wschodniej części gminy i zajmuje około 23,4 % pow. gminy i obejmuje kompleksy przyrodniczo-krajobrazowe i ekosystemy takie jak: rezerwat przyrody „Las Piwnicki, lasy, użytki

ekologiczne i wody.

Są to tereny w najwyższym stopniu predysponowane do rozwoju funkcji turystyczno-wypoczynkowych, głównie w formie wypoczynku świątecznego. Lasy położone w południowej części gminy pełnią funkcję lasów ochronnych wokół m. Torunia - lasy w odległości do 10 km od granic miasta. W okolicach Barbarki wyznaczone zostały lasy masowego wypoczynku w obrębie których znajduje się cmentarz wojenny. Lasy położone w północno-wschodniej części gminy w rejonie jez. Kamionkowskiego wykorzystywane są w celach turystyczno-wypoczynkowych. Wokół jeziora w odległości 200 m od jego brzegów wyznaczona jest strefa ciszy. W niniejszym studium wyznaczono nowe tereny rozwojowe dla wypoczynku świątecznego jako rozbudowa istniejącego ośrodka. Są to w przeważającej części grunty skomunalizowane. W celu poprawy warunków wypoczynku i funkcjonowania ośrodka przewiduje się wprowadzenie obejścia drogowego terenów wypoczynku świątecznego.

W strefie krajobrazu „naturalnego” oprócz działań na rzecz ochrony istniejących zasobów przyrodniczych niezbędne są działania wzbogacające krajobraz m. in. sukcesywne powiększanie terenów zalesionych głównie w rejonie jez. Kamionkowskiego /gleby VI klasy/, które pełnić będą dodatkowo funkcje zieleni izolacyjnej chroniącej tereny wypoczynkowe przed skutkami negatywnego oddziaływania projektowanej autostrady.

B - Strefa krajobrazu rolniczego

Strefa stanowi podstawowy element struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Łysomice. Obejmuje ona /według Ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych z 3 lutego 1995 r./ - grunty orne, sady, łąki, pastwiska, stawy i zbiorniki wodne, parki wiejskie, zadrzewienia, zakrzewienia śródpolne, urządzenia melioracyjne, drogi dojazdowe do gruntów itp., co stanowi około 72 % powierzchni gminy.

Strefa ta charakteryzuje się rozległymi obszarami użytków rolnych o wysokiej bonitacji gleb ze zdecydowaną przewagą gruntów klasy IIIa i IIIb /56,9 %/, małą ilością zadrzewień i zakrzewień oraz wód powierzchniowych. Małe zróżnicowanie terenu /wysoczyzna morenowa/, minimalna lesistość decydują o monotonii krajobrazu a jednocześnie stwarza to dogodne warunki do intensyfikacji funkcji rolniczej. Wysokotowarowe rolnictwo w odniesieniu do ułomnej struktury agrosystemu powoduje naruszenie równowagi biologicznej przez:

- postępujące osuszanie i stepowienie krajobrazu;
- zmianę warunków klimatycznych;
- nadmierne zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych;
- stopniowe zanikanie fauny (ssaków, owadów, ptaków i płazów) na terenie gminy.

W celu prawidłowego działania ekosystemu i eliminowania zjawisk negatywnych należy dążyć do kompleksowego przekształcenia krajobrazu rolniczego przez stopniowe wprowadzanie mozaikowej struktury wzbogacając i zwiększając systemy zbiorników wodnych /program małej retencji/ oraz zalesianie, zadrzewianie, zakrzaczenia śródpolne, wzdłuż dróg i cieków wodnych. Granice rolno-leśne wyznaczają:

- granica sporządzanego aktualnie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego przy Jeziorze Kamionki;
- granice istniejących kompleksów leśnych Skarbu Państwa oraz pozostałych terenów leśnych;
- granice projektowanych terenów do zalesień.

Ostateczny zarys granic rolno – leśnych wyznaczają miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

C - Strefa krajobrazu zurbanizowanego

Strefa obejmuje ok. 10 % powierzchni gminy. W skład jej wchodzi tereny zainwestowane związane z funkcjami rozwojowymi jednostek osadniczych: mieszkalnictwo, usługi, sfera produkcyjna, komunikacja i infrastruktura techniczna. Gęstość zaludnienia gminy – obecnie 58 osób/km², docelowo około 80 osób/km² potwierdza dominującą funkcję rolniczą gminy. Istniejący krajobraz zurbanizowany gminy powstał w wyniku historycznego nawarstwiania się różnych form osadnictwa rolniczego. Pozostałościami dawnego osadnictwa gminy są zachowane formy układów przestrzennych poszczególnych wsi, zależne od formy prowadzonej gospodarki rolnej. Na krajobraz zurbanizowany gminy na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat szczególny wpływ miały:

- rozwój sektora państwowego i spółdzielczego w rolnictwie, czego efektem były nowe elementy przestrzenne dużych ferm hodowlanych i zabudowy wielorodzinnej blokowej, obecnie oceniany negatywnie stanowiący dysonans w dotychczasowym rozwoju wsi;
- rozwój rolnictwa indywidualnego, w którym struktura wielkości gospodarstw rolnych decydowała o charakterze i zabudowie wsi;
- rozwój różnorodnej działalności gospodarczej, na bazie aktualnych przekształceń ustrojowych w warunkach gospodarki kapitalistycznej.

Charakterystycznymi wsiami w gminie Łysomice, które zachowały swój historyczny układ przestrzenny są; Papowo Toruńskie, Lulkowo, Turzno, Gostkowo, Kamionki Duże, Ostaszewo i Łysomice. Na szczególną uwagę zasługuje wieś Łysomice, która od pierwotnego folwarku awansowała do funkcji dynamicznie rozwijającego się ośrodka gminnego.

1.2. *Ogólne zasady polityki i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy*

Waloryzacja istniejących i potencjalnych uwarunkowań przestrzennych, ekologicznych, gospodarczych społecznych, demograficznych i technicznych daje podstawę do sformułowania ogólnych zasad polityki i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy:

„Rozwój przestrzenny gminy musi być podporządkowany nadrzędnemu celowi wszelkiej działalności człowieka, jakim jest poprawa warunków życia mieszkańców. W odniesieniu do zakresu działalności władz samorządowych gminy będzie to dotyczyło głównie poprawy dostępności do urządzeń publicznych, m.in.: administracja, oświata, zdrowie, kultura, sport, ochrona p. pożarowa, wypoczynek, opieka społeczna, drogi, gospodarka komunalna itp.”

- przyjęcie w rozwoju gminy kryterium ekologicznego ze względu na ochronę środowiska przyrodniczego i kulturowego, jego wzbogacenia i kształtowania przez:
  - ochronę czystości wód podziemnych i powierzchniowych,
  - ochronę lokalnych wartości zasobów środowiska przyrodniczego przez wprowadzenie form ochrony przyrody /użytków ekologicznych/,
  - ochronę i zachowanie historycznych układów przestrzennych wsi,
  - ochronę istniejących parków podworskich, zabytków archeologii i architektury,
  - systematyczne zwiększanie lesistości gminy oraz zadrzewień i zalesień śródpolnych,
  - prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej przez kompleksowe wyposażenie gminy w w/w urządzenia.
- dominacja wiodącej funkcji rolniczej, utrzymanie wysokiej produktywności oraz rozwój funkcji komplementarnych przez:
  - kształtowanie ładu przestrzennego i rolniczej przestrzeni produkcyjnej w określeniu zasad ich użytkowania i zainwestowania w kompleksach gleb chronionych II i III klasy, wykluczających

możliwości zabudowy, dopuszczając jedynie możliwość realizacji zabudowy i urządzeń związanych i służących wyłącznie rozwojowi produkcji rolnej i ewentualnie przetwórstwa rolno-spożywczego, określających niezbędne tereny rozwojowe jednostek osadniczych, infrastruktury technicznej i realizacji elektrowni wiatrowych,

- rozwój przestrzenny funkcji rolniczej poprzez zagospodarowanie lokalnych nadwyżek surowcowych i rozwój przetwórstwa, przechowalnictwa, magazynowania oraz skupu i sprzedaży w istniejących obiektach oraz na postulowanych terenach rozwojowych aktywizacji gospodarczej.
- kierunki rozwoju przestrzennego gminy wynikające z istniejących uwarunkowań fizjograficzno-przestrzennych oraz nowych jakościowo możliwości rozwoju związanych z transformacją ustrojową;
- na podstawie analizy funkcjonalno-przestrzennej poszczególnych wsi określone zostały jednostki osadnicze predysponowane do rozwoju przestrzennego oraz odpowiednie optymalne tereny przeznaczone do tego rozwoju; określone zostały obszary dla działalności rolniczej sfery produkcyjnej z wyłączeniem zabudowy;
- dążenie do wykształcenia gminnego ośrodka usługowego dla wsi Łysomice obejmującego: Centrum Usługowo-Handlowe, Gminny Ośrodek Kultury oraz Gminny Ośrodek Sportowy;
- preferowanie rozwoju osadnictwa na zasadzie uzupełniania i wzbogacania istniejącej zabudowy wsi /dobra kontynuacja - wykorzystanie wolnych niezabudowanych terenów położonych przy istniejących drogach osiedlowych/ głównie w obszarze tzw. zwartej zabudowy wsi, przy zachowaniu historycznych układów przestrzennych i zabudowie charakterystycznej dla obszarów wiejskich;
- wyznaczenie obszarów predysponowanych dla rozwoju funkcji wypoczynkowych i turystycznych:
  - tereny masowego wypoczynku świątecznego nad jeziorem Kamionkowskim,
  - tereny masowego wypoczynku w obszarze zalesionym przyległym do miasta Torunia.
- określenia warunków i zasad ochrony radioteleskopu w Piwnicach przed negatywnymi skutkami rozwoju osadnictwa; rozwiązanie w/w problemu należy do kompetencji władz rządowych i powinno zostać rozpatrywane wariantowo:
  - wariant I - prawne ustanowienie odpowiednich stref ochrony radioteleskopu, co spowodowałoby ograniczenie możliwości rozwoju przestrzennego i gospodarczego zachodniej części gminy,
  - wariant II - wykonanie odpowiednich zabezpieczeń technicznych radioteleskopu eliminujących ograniczenia występujące w wariantcie I.

W oparciu o istniejący rozwój społeczno-gospodarczy gminy, analizę uwarunkowań i ocenę aktualności studium utrzymany zostaje dotychczasowy kierunek polityki zagospodarowania przestrzennego gminy Łysomice. W studium wydzielono przestrzenne strefy funkcjonalne obszarów dla rozwoju aktywizacji gospodarczej oraz obszary rozwojowe jednostek osadniczych:

- dynamiczny rozwój korytarza transportowego wzdłuż drogi krajowej nr 91 Toruń-Gdańsk pomiędzy wsiami Łysomice-Ostaszewo oraz Łysomice – Wytrębówice – Zęgwirt, a w dalszej perspektywie wzdłuż linii kolejowej Toruń – Olsztyn w rejonie wsi Turzno i Lipniczki;
- stworzenie możliwości znacznego rozwoju dla osadnictwa w strefie podmiejskiej miasta Torunia dotyczącego wsi Łysomice, Papowo Toruńskie, Lulkowo oraz Turzno z uwagi na położenie w pobliżu projektowanego „węzła Turzno”;

- stworzenie szansy dla przekształcenia dotychczasowych wsi typowo rolniczych na rzecz wsi wielofunkcyjnych, których przykładami mogą posłużyć wsie: Papowo Toruńskie, Turzno, Lulkowo, Różankowo, Gostkowo i Ostaszewo.

Ważnym elementem jest określenie warunków i zasad ochrony radioteleskopu w Piwnicach przed negatywnymi skutkami rozwoju osadnictwa. Niezbędne jest wykonanie odpowiednich zabezpieczeń technicznych radioteleskopu eliminujących ograniczenia rozwoju gminy wyłącznie do strefy o promieniu 1 km.

2. KIERUNKI I WSKAŹNIKI ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW, W TYM TERENY WYŁĄCZONE Z ZABUDOWY

2.1. Kierunki zagospodarowania przestrzennego

2.1.1. Obszary wyłączone z zabudowy

Na terenie gminy Łysomice występują liczne obszary wyłączone z zabudowy. Są to:

- rezerwat przyrody „Las Piwnicki” wraz ze strefą ochronną;
- tereny leśne, z wyłączeniem terenów zabudowanych LP i pasów infrastruktury technicznej;
- użytki ekologiczne;
- tereny o niekorzystnych warunkach hydrogeologicznych – obszary te będą wskazane na etapie sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania;
- wody powierzchniowe;
- parki podworskie;
- cmentarze,

Na etapie sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów wokół radioteleskopu w Piwnicach dopuszcza się ustanowienie strefy ograniczonego użytkowania, która zapewni prawidłowe funkcjonowanie urządzeń tam zlokalizowanych. W strefie obowiązywać może zakaz nowej zabudowy nie związanej z działalnością i funkcjonowaniem Centrum Astronomii UMK w Toruniu oraz ograniczenie stosowania urządzeń emitujących promieniowanie elektromagnetyczne o częstotliwości zakłócającej funkcjonowanie radioteleskopu w Łysomicach, jednak wszelkie regulacje muszą być zgodne z przepisami odrębnymi obowiązującymi w tym zakresie.

Poza proponowaną strefą ochrony radioteleskopu, w rejonie wsi Lukowo, Różankowo i Świerczyny należy ograniczać lokalizację produkcji i usług do niezbędnych obiektów o charakterze lokalnym. Większe i bardziej uciążliwe zakłady produkcyjne i centra usługowo-handlowe należy lokalizować w pasie wzdłuż drogi krajowej nr 1 oraz w innych obszarach wyznaczonych w załączniku graficznym.

2.1.2. Obszary przeznaczone do zabudowy

Podstawową zasadą przy ustalaniu obszarów, które mogą być przeznaczone do zabudowy winna być jej koncentracja w ramach istniejącej sieci osadniczej gminy, przy maksymalnym ograniczeniu zabudowy rozproszonej. W pierwszej kolejności pod zabudowę – w formie zabudowy uzupełniającej - powinny być przeznaczone tereny niezabudowane położone w obrębie obecnej zabudowy, położone przy istniejących ciągach komunikacyjnych.

Na planszy podstawowej zaproponowano nowe tereny rozwojowe położone w obszarach zwartej i rozproszonej zabudowy przeznaczone dla dalszego rozwoju przestrzennego gminy, którymi są:

- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i mieszkaniowej wielorodzinnej;
- tereny zabudowy produkcyjno – składowo – magazynowej;
- tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej, produkcyjnej nieuciążliwej, budownictwa socjalnego i usług oświaty;
- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami i wielorodzinnej z usługami;
- tereny zabudowy usługowej;

- tereny zabudowy usług oświaty, sportu i rekreacji;
- tereny zabudowy rekreacji indywidualnej;
- tereny lasów;
- tereny rolnicze;
- tereny parków dworskich lub ich tereny i założenia zieleni komponowanej;
- tereny przestrzeni publicznych;
- tereny predysponowane do lokalizacji budownictwa socjalnego.

2.2. Ustalenia dla terenów rozwojowych w gminie

- **tereny rozwoju zabudowy produkcyjno – składowo – magazynowej z dopuszczeniem usług dla której obowiązują poniższe ustalenia ogólne:**
  - rozwój funkcji gospodarczych w postaci lokalizacji zabudowy produkcyjnej, usługowej, składowej i magazynowej, z ograniczeniami wynikającymi z ochrony środowiska kulturowego,
  - możliwość lokalizacji zabudowy mieszkaniowej w ograniczonym zakresie tj. dla potrzeb inwestora przy uwzględnieniu szkodliwego oddziaływania w zakresie emisji hałasu, wibracji, spalin itp. funkcji produkcyjnej, usługowej, składowej i magazynowej,
  - lokalizację nowych zakładów produkcyjnych z zachowaniem istniejących uwarunkowań fizjograficznych, pod warunkiem stosowania rozwiązań technicznych minimalizujących ujemne skutki prowadzonej działalności na środowisko oraz tworzenia naturalnych izolacji poszczególnych form gospodarowania przestrzenią od terenów przyległych,
  - wprowadzenie na granicach terenów o różnym przeznaczeniu zieleni niskiej i wysokiej, która będzie ograniczała hałas i potencjalne szkodliwe oddziaływanie projektowanych inwestycji,
  - możliwość rozbudowy lub adaptacji istniejącej zabudowy,
  - zaleca się maksymalną powierzchnię zabudowy w stosunku do powierzchni działki na poziomie nie większym niż 75%,
  - zaleca się minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej w stosunku do powierzchni działki na poziomie nie mniejszym niż 15 %,
  - zaleca się minimalną liczbę miejsc parkingowych: 1 miejsce parkingowe na 5 zatrudnionych oraz 2 miejsca postojowe na 100m² powierzchni użytkowej,
  - szerokość dróg dojazdowych zgodnie z charakterem zabudowy i przepisami odrębnymi.

Studium przewiduje na tych terenach wielofunkcyjny rozwój funkcji gospodarczych w postaci lokalizacji zabudowy produkcyjnej, usługowej, składowej i magazynowej. Ustala się możliwość przekształcenia i uzupełnienia istniejącej zabudowy. Dla istniejącej zabudowy zagrodowej ustala się możliwość rozbudowy lub adaptacji. W przypadku sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów, które są wykorzystywane rolniczo dopuszcza się określenie dotychczasowego, rolniczego użytkowania obszarów, mimo przeznaczenia w niniejszym studium pod inne funkcje. W zakresie ochrony środowiska postuluje się wprowadzenie na granicach terenów o różnym przeznaczeniu, zieleni niskiej i wysokiej, która będzie ograniczała hałas i potencjalne szkodliwe oddziaływanie projektowanych inwestycji. Na etapie sporządzania planów miejscowych dopuszcza się korekty granic strefy. Na granicach terenów zabudowy produkcyjno – składowo – magazynowej na styku z zabudową mieszkaniową (tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej,

tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami i wielorodzinnej z usługami, tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej, produkcyjnej nieuciążliwej, budownictwa socjalnego i usług oświaty należy tworzyć strefy buforowe umożliwiające utrzymanie na terenach zabudowy mieszkaniowej obowiązujących norm dotyczących uciążliwości emisji pyłowo-gazowych i hałasu.

- **tereny rozwoju zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej, dla której obowiązują poniższe ustalenia ogólne:**

- *zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna:*

- jako funkcje uzupełniające dopuszcza się realizację usług w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej, w tym usługi publiczne, oraz tereny zieleni publicznej i obiekty małej architektury,
- zaleca się maksymalną powierzchnię zabudowy w stosunku do powierzchni działki na poziomie nie przekraczającym 50 %,
- zaleca się minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej w stosunku do powierzchni działki na poziomie nie mniejszym niż 40 %,
- zaleca się minimalną liczbę miejsc parkingowych: 2 miejsca parkingowe na 1 mieszkanie w zabudowie jednorodzinnej,
- dopuszcza się realizację infrastruktury technicznej związanej z podstawową funkcją terenu,
- dopuszcza się budowę wolnostojących garaży oraz budynków gospodarczych o architekturze nawiązującej do budynku mieszkalnego
- proponuje się o nawiązanie do wysokości nowych budynków do zabudowy sąsiadującej szczególnie w zakresie usytuowania poziomów otworów okiennych, gzymsów i wysokości dolnej krawędzi dachu

- *zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna:*

- jako funkcje uzupełniające dopuszcza się realizację usług w zabudowie mieszkaniowej wielorodzinnej oraz wolnostojących budynków usługowych o pow. zabudowy do 50 m², w tym usługi publiczne, oraz tereny zieleni publicznej i obiekty małej architektury,
- zaleca się maksymalną powierzchnię zabudowy w stosunku do powierzchni działki na poziomie nie przekraczającym 70 %,
- zaleca się minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej w stosunku do powierzchni działki nie może być mniejszy niż 20 %,
- zaleca się minimalną liczbę miejsc parkingowych: 1 miejsce parkingowe na jedno mieszkanie w zabudowie wielorodzinnej,
- dopuszcza się realizację infrastruktury technicznej związanej z podstawową funkcją terenu,
- proponuje się o nawiązanie do wysokości nowych budynków do zabudowy sąsiadującej szczególnie w zakresie usytuowania poziomów otworów okiennych, gzymsów i wysokości dolnej krawędzi dachu

W strefie tej zakłada się rozwój zabudowy mieszkaniowej jedno- i wielorodzinnej, usługowej jako funkcji uzupełniającej oraz drobnej wytwórczości (rzemiosła produkcyjnego) o charakterze nieuciążliwym. Przy lokalizacji nowej zabudowy należy dbać o ład przestrzenny poprzez działania mające na celu intensyfikację istniejącej zabudowy oraz lokalizowanie nowych inwestycji wzdłuż ciągów komunikacyjnych. W miarę możliwości tworzyć spójne jednostki urbanistyczne przy uwzględnieniu

istniejącej infrastruktury technicznej, szanując wartości krajobrazowe i kulturowe. Nową zabudowę lokalizować w pierwszej kolejności w obszarach, które są wyposażone w infrastrukturę techniczną (wodociąg, zbiorczą kanalizację sanitarną) ograniczając w ten sposób nadmierną rozbudowę systemów infrastrukturalnych i chroniąc środowisko przyrodnicze. W przypadku sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów, które są wykorzystywane rolniczo dopuszcza się określenie dotychczasowego, rolniczego użytkowania obszarów, mimo przeznaczenia w niniejszym studium pod inne funkcje. Ponadto na etapie sporządzania planów miejscowych dopuszcza się korekty granic strefy. Na granicach terenów zabudowy produkcyjno – składowo – magazynowej na styku z zabudową mieszkaniową (tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej, tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami i wielorodzinnej z usługami, tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej, produkcyjnej nieuciążliwej, budownictwa socjalnego i usług oświaty należy tworzyć strefy buforowe umożliwiające utrzymanie na terenach zabudowy mieszkaniowej obowiązujących norm dotyczących uciążliwości emisji pyłowo-gazowych i hałasu.

- **tereny rozwoju zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami i wielorodzinnej z usługami, dla której obowiązują poniższe ustalenia ogólne:**
  - zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna z usługami:
    - zaleca się maksymalną powierzchnię zabudowy w stosunku do powierzchni działki na poziomie nie przekraczającym 60 %,
    - zaleca się minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej w stosunku do powierzchni działki na poziomie nie mniejszym niż 30 %,
    - zaleca się minimalną liczbę miejsc parkingowych: 2 miejsca parkingowe na 1 mieszkanie w zabudowie jednorodzinnej oraz 1 miejsca parkingowe na 100m² powierzchni użytkowej,
    - dopuszcza się budowę wolnostojących garaży oraz budynków gospodarczych o architekturze nawiązującej do budynku mieszkalnego,
    - dopuszcza się realizację infrastruktury technicznej związanej z podstawową funkcją terenu,
    - proponuje się o nawiązanie do wysokości nowych budynków do zabudowy sąsiadującej szczególnie w zakresie usytuowania poziomów otworów okiennych, gzymsów i wysokości dolnej krawędzi dachu.
  - zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna z usługami:
    - jako funkcje uzupełniające dopuszcza się realizację usług w zabudowie mieszkaniowej wielorodzinnej oraz wolnostojących budynków usługowych o pow. zabudowy do 100 m², w tym usługi publiczne, oraz tereny zieleni publicznej i objekty małej architektury,
    - zaleca się maksymalną powierzchnię zabudowy w stosunku do powierzchni działki na poziomie nie przekraczającym 70 %,
    - zaleca się minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej w stosunku do powierzchni działki na poziomie nie mniejszym niż 20 %,
    - zaleca się minimalną liczbę miejsc parkingowych: 1 miejsce parkingowe na jedno mieszkanie w zabudowie wielorodzinnej oraz 2 miejsca parkingowe na 100m² powierzchni użytkowej,
    - dopuszcza się realizację infrastruktury technicznej związanej z podstawową funkcją terenu,
    - proponuje się o nawiązanie do wysokości nowych budynków do zabudowy sąsiadującej szczególnie w zakresie usytuowania poziomów otworów okiennych, gzymsów i wysokości dolnej krawędzi dachu.
  - ustalenia obowiązujące wspólnie:

- zespół budynków zlokalizowanych w granicach działki lub terenu inwestycyjnego powinien charakteryzować się jednolitym charakterem w zakresie formy architektonicznej budynków, proporcji budynków, rodzaju dachu, rodzaju zastosowanych materiałów elewacyjnych i wykończeniowych itp.
- obiekty funkcji usługowej i mieszkaniowej mogą występować łącznie i rozdzielnie,
- dopuszcza się lokalizację usług z zakresu budownictwa, handlu hurtowego i detalicznego, naprawy samochodów i motocykli, transportu, usług z zakresu zakwaterowania i gastronomii, edukacji, opieki zdrowotnej, administracji publicznej, kultury, rekreacji i rozrywki, stacje paliw, stacje demontażu pojazdów, transportu, gospodarka magazynowa, itp.,
- uciążliwość prowadzonej działalności usługowej zostanie określona na etapie procedury oceny oddziaływania na środowisko zamierzonej inwestycji,
- dopuszcza się realizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży 2 000 m²
- proponuje się o nawiązanie do wysokości nowych budynków do zabudowy sąsiadującej szczególnie w zakresie usytuowania poziomów otworów okiennych, gzymsów i wysokości dolnej krawędzi dachu,
- zakazuje się lokalizacji zabudowy mieszkaniowej w terenach bezpośrednio sąsiadujących z autostradą A1 z uwagi na jej uciążliwość, za wyjątkiem terenów dla których stosuje się lub będą zastosowane urządzenia zmniejszające zasięg tej uciążliwości (ekrany akustyczne).

Studium przewiduje na tych terenach rozwój intensywnej zabudowy mieszkaniowej jedno- i wielorodzinnej, usługowej z dopuszczeniem lokalizacji usług uciążliwych, a także drobnej wytwórczości, obiektów użyteczności publicznej, sportu i rekreacji z możliwością zachowania i ewentualnej rozbudowy istniejącej zabudowy zagrodowej. W uzasadnionych przypadkach dopuszcza się zalesienia. Na terenie strefy mieszkaniowo-usługowej postuluje się poza rozwojem zabudowy mieszkaniowej, lokalizowanie rzemiosła produkcyjnego, mikro i małych przedsiębiorstw, które zaspokoją potrzeby mieszkańców, stworzą nowe miejsca pracy i przyczynią się do wzrostu konkurencyjności tych obszarów. Przy zmianach użytkowania terenów strefy i wprowadzaniu nowej zabudowy, należy szczególnie dbać o ład przestrzenny i intensyfikować zabudowę, tak aby tworzyła spójne i harmonijne układy urbanistyczne. Zaleca się wprowadzenie dużego udziału powierzchni biologicznie czynnych oraz właściwie zagospodarować obszary przestrzeni publicznej. W przypadku sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów, które są wykorzystywane rolniczo dopuszcza się określenie dotychczasowego, rolniczego użytkowania obszarów, mimo przeznaczenia w niniejszym studium pod inne funkcje. Ponadto na etapie sporządzania planów miejscowych dopuszcza się korekty granic strefy.

- **tereny rozwoju zabudowy mieszkaniowej i usługowej, produkcyjnej nieuciążliwej, budownictwa socjalnego i usług oświaty, dla której obowiązują poniższe ustalenia ogólne:**
  - jako funkcje uzupełniające dopuszcza się realizację usług i produkcji nieuciążliwej obiekty małej architektury,
  - zaleca się maksymalną powierzchnię zabudowy w stosunku do powierzchni działki na poziomie nieprzekraczającym 60 %,
  - zaleca się minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej w stosunku do powierzchni działki na poziomie nie mniejszym niż 40 %,

- zaleca się minimalną liczbę miejsc parkingowych: 2 miejsca parkingowe na 1 mieszkanie w zabudowie jednorodzinnej, 1 miejsce parkingowe na jedno mieszkanie w zabudowie wielorodzinnej, 1 miejsce parkingowe na 5 zatrudnionych oraz 2 miejsca parkingowe na 100m² powierzchni użytkowej,
  - dopuszcza się realizację infrastruktury technicznej związanej z podstawową funkcją terenu,
  - dopuszcza się budowę wolnostojących garaży oraz budynków gospodarczych o architekturze nawiązującej do budynku mieszkalnego,
  - dopuszcza się adaptację istniejących budynków z uwzględnieniem z ograniczeniami wynikającymi z ochrony środowiska kulturowego.
- **tereny rozwoju zabudowy usługowej, dla której obowiązują poniższe ustalenia ogólne:**
    - zaleca się maksymalną powierzchnię zabudowy w stosunku do powierzchni działki na poziomie nieprzekraczającym 70 %,
    - zaleca się minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej w stosunku do powierzchni działki na poziomie niemniejszym niż 20 %,
    - zaleca się minimalną liczbę miejsc parkingowych: 2 miejsca parkingowe na 100m² powierzchni użytkowej,
    - dopuszcza się realizację infrastruktury technicznej związanej z podstawową funkcją terenu,
    - dopuszcza się realizację zabudowy usługowej pełniącej przede wszystkim funkcje publiczne np.: budynki administracyjne, szkoły, przedszkola i cmentarze itp.,
    - dopuszcza się realizację obiektów małej architektury włącznie z urządzeniami, obiektami i infrastrukturą sportową.
- **tereny rozwoju zabudowy usług oświaty, sportu i rekreacji dla której obowiązują poniższe ustalenia ogólne:**
    - tereny zabudowy usług oświaty zlokalizowane są w miejscowości Łysomice w sąsiedztwie zespołu pałacowo – parkowego położonego przy drodze krajowej nr 91 oraz w miejscowości Ostaszewo w sąsiedztwie drogi powiatowej,
    - dopuszcza się rozbudowę, przebudowę oraz modernizację istniejących i projektowanych obiektów sportowych,
    - zaleca się minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej w stosunku do powierzchni działki na poziomie niemniejszym niż 20%,
    - zaleca się minimalną liczbę miejsc parkingowych: 1 miejsce parkingowe na 2 sale lekcyjne,
    - dopuszcza się realizację infrastruktury technicznej związanej z podstawową funkcją terenu,
    - dopuszcza się realizację obiektów małej architektury włącznie z urządzeniami, obiektami i infrastrukturą sportową.
- **tereny rozwoju zabudowy rekreacji indywidualnej, dla której obowiązują poniższe ustalenia ogólne:**
    - dopuszcza się lokalizację obiektów sportowych i rekreacyjnych,
    - zaleca się obszar przeznaczony pod zabudowę, dojścia, dojazdy, parkingi, utwardzone nawierzchnie na poziomie nieprzekraczającym 50%,
    - zaleca się udział powierzchni biologicznie czynnej na poziomie nie mniejszym niż 40%

(odpowiednio urządzone tereny zielone z zastosowaniem rodzimych gatunków roślin, drzew, krzewów harmonizujące z otoczeniem),

- zaleca się minimalną liczbę miejsc parkingowych: 1 miejsce parkingowe na 1 budynek rekreacji indywidualnej,
- projektowana zabudowa powinna charakteryzować się wysokimi walorami estetycznymi i harmonizować z otoczeniem poprzez odpowiednie zagospodarowanie terenów biologicznie czynnych, wykorzystywanie naturalnych materiałów budowlanych m.in. kamień, drewno, a także wkomponowywanie obiektów kubaturowych w istniejącą zieleń leśną i zadrzewienia,
- dopuszcza się realizację obiektów małej architektury włącznie z urządzeniami, obiektami i infrastrukturą sportową,
- dopuszcza się realizację infrastruktury technicznej związanej z podstawową funkcją terenu,

Strefa rozwoju turystyki i rekreacji obejmuje potencjalne obszary rozwoju zabudowy rekreacyjnej, które są zlokalizowane w pobliżu jezior. Poza istniejącą i projektowaną zabudową rekreacyjną dopuszcza się obiekty sportu, turystyki, usług użyteczności publicznej, które wzbogacą i uatrakcyjnią warunki zamieszkania i przebywania na tym terenie. Dopuszcza się uzupełnianie i przekształcanie istniejącej zabudowy w funkcje związane z obsługą ruchu turystycznego. Należy odpowiednio zagospodarować przestrzeń wokół jezior z uwzględnieniem potrzeb turystyki zorganizowanej i jednoczesnym zabezpieczeniem odpowiedniej infrastruktury (kąpieliska, pola biwakowe, pomosty itp.). Ponadto chronić środowisko przyrodnicze poprzez racjonalne zagospodarowanie przestrzeni strefy oraz odpowiednie uzbrojenie terenu przed realizacją nowych inwestycji. Projektowana zabudowa powinna charakteryzować się wysokimi walorami estetycznymi i harmonizować z otoczeniem poprzez odpowiednie zagospodarowanie terenów biologicznie czynnych, wykorzystywanie naturalnych materiałów budowlanych m.in. kamień, drewno, a także wkomponowywanie obiektów kubaturowych w istniejącą zieleń leśną i zadrzewienia przy zachowaniu przepisów p.poż. przypadku sporządzanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów, które są wykorzystywane rolniczo dopuszcza się określenie dotychczasowego, rolniczego użytkowania obszarów, mimo przeznaczenia w niniejszym studium pod inne funkcje. Ponadto na etapie sporządzania planów miejscowych dopuszcza się korekty granic strefy.

- **tereny lasów i projektowanych dolesień, dla której obowiązują poniższe ustalenia ogólne:**

- obowiązuje zakaz zabudowy poza budynkami i obiektami służącymi gospodarce leśnej,
- dopuszcza się realizację infrastruktury technicznej, w tym dróg oraz zabudowy dopuszczanej na podstawie przepisów odrębnych,
- w przypadku lokalizacji strategicznych inwestycji gminnych przemawiających za zmianą przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne dopuszcza się zmianę takiego przeznaczenia po uzyskaniu stosownej zgody kompetentnych organów,
- obowiązuje pozostawienie w dotychczasowym użytkowaniu z jednoczesnym dopuszczeniem wprowadzenia zagospodarowania rekreacyjnego tj. leśne ścieżki przyrodnicze, trasy rowerowe, urządzenia turystyczne, itp.,
- dla obiektów zabytkowych lub o wartościach kulturowych wyznacza się obowiązek rewaloryzacji według wymogów wynikających z ochrony wartości zabytkowych i kulturowych przede wszystkim utrzymanie lub uczytelnienie kompozycji założeń, w tym poprzez ochronę

- i pielęgnację drzewostanu oraz zachowanie lub renowację cennych historycznie obiektów,
- dopuszcza się wprowadzanie zagospodarowania rekreacyjno-wypoczynkowego, w szczególności ścieżki, oświetlenie, architekturę ogrodową itp.,
- gospodarowanie terenami musi być podporządkowane priorytetowi ochrony siedlisk i gatunków oraz zgodne z przepisami odrębnymi.

Strefa terenów leśnych, która obejmuje istniejące kompleksy leśne, których zasady zagospodarowania są określane poprzez plan urządzania lasu i operaty urządzeniowe lasu oraz tereny projektowanych dolesień na glebach o niskiej przydatności rolniczej. Na etapie opracowania w/w dokumentów dopuszcza się korekty granic strefy.

- **tereny rolnicze, dla której obowiązują poniższe ustalenia ogólne:**
- zaleca się obszar przeznaczony pod zabudowę, dojścia, dojazdy, parkingi, utwardzone nawierzchnie na poziomie nieprzekraczającym 30%,
- zaleca się udział powierzchni biologicznie czynnej na poziomie nie mniejszym niż 70%.

Strefa terenów rolniczych obejmuje zarówno grunty o korzystnych warunkach do produkcji rolnej (gleby klasy II, III i IV), jak i gleby niższych klas bonitacyjnych (klasy V i VI). Studium zakłada zwiększanie areалу gospodarstw z przewagą gleb wysokich klas bonitacyjnych oraz zalesianie gleb o niskiej przydatności dla rolnictwa, z uwagi m.in. na słabą jakość gleb. Dopuszcza się lokalizację nowej zabudowy siedliskowej, a w uzasadnionych przypadkach budynków usługowych i produkcyjnych, która będzie stanowić uzupełnienie istniejącej zabudowy. Na terenach rolniczych dopuszcza się również rozbudowę istniejącego cmentarza lub lokalizację nowego cmentarza. Dokładna lokalizacja cmentarza zostanie ustalona w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego lub w decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego. Z uwagi na występowanie dużych arealów gleb użytkowanych rolniczo, dopuszcza się lokalizację farm elektrowni wiatrowych oraz innych źródeł energii odnawialnej. Potencjalne tereny lokalizacji siłowni wiatrowych wyznaczono na rysunku studium, jednak granice tych obszarów nie są ściśle określone i zostaną doprecyzowane na etapie sporządzania planów miejscowych z uwzględnieniem przepisów szczególnych. Poza potencjalnymi obszarami lokalizacji elektrowni wiatrowych wyznaczonymi na rysunku studium dopuszcza się lokalizację siłowni wiatrowych o mocy nieprzekraczającej 100 kW w obszarach rolniczych, przy spełnieniu warunków lokalizacji wynikających z przepisów odrębnych. Dopuszcza się również eksploatację złóż kopalin pospolitych na całym obszarze strefy funkcjonalnej zgodnie z przepisami odrębnymi. Szczegółowe granice obszarów eksploatacji złóż kopalin pospolitych zostaną ustalone na etapie opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Dopuszcza się lokalizację zbiorników retencyjnych wyznaczonych na rysunku studium. Szczegółowa lokalizacja eksploatacji złóż kopalin pospolitych i zbiornika retencyjnego będzie określona zgodnie z przepisami odrębnymi.

- **tereny parków dworskich lub ich tereny i założenia zieleni komponowanej, dla której obowiązują poniższe ustalenia ogólne:**
- dopuszcza się lokalizację ciągów pieszo-rowerowych, placów wypoczynkowych i widokowych wraz z urządzeniami rekreacyjnymi, z ograniczeniami wynikającymi z ochrony środowiska kulturowego, zakaz zmniejszania powierzchni parków zabytkowych,
- dla obiektów zabytkowych lub o wartościach kulturowych wyznacza się obowiązek rewaloryzacji

według wymogów wynikających z ochrony wartości zabytkowych i kulturowych przede wszystkim utrzymanie lub uczytelnienie kompozycji założeń, w tym poprzez ochronę i pielęgnację drzewostanu oraz zachowanie lub renowację cennych historycznie obiektów,

- dopuszcza się wprowadzanie zagospodarowania rekreacyjno-wypoczynkowego, w szczególności ścieżki, oświetlenie, architekturę ogrodową itp.,

Strefa zieleni parkowej, która obejmuje parki wchodzące w skład zespołów dworsko – parkowych. Studium nie przewiduje zmiany użytkowania terenów. Zasady zagospodarowania i granice obszarów zostaną określone szczegółowo na etapie tworzenia planów miejscowych. Z uwagi na historyczną i kulturową wartość obszarów obowiązuje zakaz zabudowy. W uzasadnionych przypadkach wszelkie inwestycje i zmiany w sposobie zagospodarowania należy uzgodnić z właściwym organem sprawującym ochronę nad zabytkiem.

- **obszary przestrzeni publicznej:**

- obszary te wyznaczono przy drodze krajowej nr 91 przy terenie zabudowy usług oświaty terenach sportowych oraz parków podworskich, które są ogólnodostępnymi miejscami dla społeczeństwa i dla zaspokojenia ich potrzeb,
- teren ten będzie ogólnodostępny dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie i cechu funkcjonalne przestrzenne,
- na terenie tym będą zlokalizowane usługi sportu, oświaty i rekreacji.

- **tereny predysponowane do lokalizacji budownictwa socjalnego:**

- zaleca się jako funkcje uzupełniające dopuszcza się realizację usług w zabudowie mieszkaniowej wielorodzinnej oraz wolnostojących budynków usługowych o powierzchni zabudowy nieprzekraczającej 50 m², w tym usługi publiczne, oraz tereny zieleni publicznej i obiekty małej architektury,
- zaleca się maksymalną powierzchnię zabudowy w stosunku do powierzchni działki na poziomie nieprzekraczającym 70 %,
- zaleca się minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej w stosunku do powierzchni działki na poziomie niemniejszym niż 20 %,
- dopuszcza się realizację infrastruktury technicznej związanej z podstawową funkcją terenu.
- proponuje się o nawiązanie do wysokości nowych budynków do zabudowy sąsiadującej szczególnie w zakresie usytuowania poziomów otworów okiennych, gzymsów i wysokości dolnej krawędzi dachu

3. OBSZARY ORAZ ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, OCHRONY PRZYRODY, KRAJOBRAZU KULTUROWEGO I UZDROWISK

Obszar gminy Łysomice charakteryzuje się dużym urozmaiceniem krajobrazu. Jak już wcześniej wspomniano w poprzednim rozdziale niniejszego Studium w granicach gminy Łysomice znajdują się następujące tereny (lub ich fragmenty) objęte ochroną na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity z 2009 r., Dz. U Nr 151, poz. 1220 z późniejszymi zmianami):

- rezerwat przyrody „Las Piwnicki”;
- Obszar Chronionego Krajobrazu Strefy Krawędziowej Kotliny Toruńskiej;
- Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Drwęcy;
- pomniki przyrody ożywionej i nieożywionej;
- użytki ekologiczne.

Zasady ochrony i gospodarowania na tych terenach zawarte są w przepisach szczególnych, lecz warto tu odnieść się do Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Drwęcy oraz Obszaru Chronionego Krajobrazu Strefy Krawędziowej Kotliny Toruńskiej. Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Drwęcy chroni malowniczy krajobraz klasycznie wykształconej pradoliny Drwęcy z kompleksami leśnymi i licznymi jeziorami. Został on wyznaczony Uchwałą nr VI/106/11 Sejmiku Województwa Kujawsko – Pomorskiego z dnia 21 marca 2011 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko - Pomorskiego 2011.99.73) oraz Obszar Chronionego Krajobrazu Strefy Krawędziowej Kotliny Toruńskiej, wyznaczony Uchwałą nr VI/106/11 Sejmiku Województwa Kujawsko – Pomorskiego z dnia 21 marca 2011 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko - Pomorskiego 2011.99.73). Gospodarowanie na obszarach chronionego krajobrazu nie podlega szczególnie rygorystycznym reżimom ochronnym, jednak w/w akty prawne ustalają zestaw zasad gospodarowania, które należy uwzględnić w pracach planistycznych w zakresie zagospodarowania przestrzennego oraz w bieżącej działalności gospodarczej. Należy tu wymienić m.in. zakaz lokalizowania obiektów przemysłowych i rolniczych uciążliwych dla środowiska, unikanie lokalizacji obiektów z rozbudowaną infrastrukturą techniczną i komunikacyjną, maksymalne ograniczenie przekształceń powierzchni ziemi, zachowanie i pomnażanie zasobów zieleni. Możliwości odstępstwa od obostrzeń wynikających z położenia w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu wskazane są ponadto w art. 24 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880 z późniejszymi zmianami).

Rezerwat leśny „Las Piwnicki” znajduje się na terenie gminy Łysomice, przy drodze Toruń - Różankowo. Został uznany Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 12 września 1956 r. (Monitor Polski nr 75, poz. 881). Powierzchnia rezerwatu po powiększeniu w 1981 r. wynosi 37,2 ha i obejmuje oddziały leśne 55a-c, 56a-g i 75a Nadleśnictwa Toruń. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie wielogatunkowych zbiorowisk leśnych o cechach naturalnych, występujących na glebach wytworzonych z piasków terasowych i wydmych. Na terenie rezerwatu zabrania się m. in.: wycinania drzew i pobierania użytków drzewnych, zbioru owoców, nasion i ziół, pozyskiwania żywicy, niszczenia gleby oraz wznoszenia budowli. Szczegółowa charakterystyka wyżej wymienionych oraz pozostałych form ochrony przyrody została przedstawiona w części I studium, dotyczącej uwarunkowań zagospodarowania.

Polityka ekologiczna gminy to przede wszystkim planowanie rozwoju zrównoważonego. Wyrażać się to powinno dążeniem m.in. do:

- zgodności charakteru i struktury zagospodarowania przestrzennego z uwarunkowaniami przyrodniczymi;
- zgodności poziomu i intensywności zagospodarowania z naturalną chłonnością środowiska i jego odpornością na degradację;
- tworzenia warunków przestrzennych zapewniających ochronę unikatowych wartości przyrodniczych i krajobrazowych;
- tworzenia warunków przestrzennych i organizacyjno-technicznych umożliwiających w przyszłości odzyskanie utraconej równowagi ekologicznej.

Biorąc pod uwagę uwarunkowania środowiska przyrodniczego na obszarze gminy Łysomice dominują dwa typy terenu o zróżnicowanych warunkach do planowania zrównoważonego rozwoju, można je określić mianem rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz tereny o funkcji przyrodniczej. Tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej są obszarami o rolnictwie na ogół ekstensywnym. Zagrożenia, które wynikają z produkcji rolnej to przede wszystkim ścieki socjalno - bytowe, chemizacja rolnictwa oraz „dzikie” wysypiska i wylewiska odpadów. Zanieczyszczane są zwłaszcza wody powierzchniowe i zaskórne. Zagrożenie potęguje stosunkowo bezleśny charakter obszaru i w wielu przypadkach brak roślinnych pasów ochronnych przy brzegach cieków i zbiorników. Tereny o funkcji przyrodniczej zlokalizowane w północno-wschodniej oraz południowo-zachodniej części gminy charakteryzują się większą bioróżnorodnością oraz większym urozmaiceniem rzeźby. Są to obszary o największej w skali gminy atrakcyjności przyrodniczej oraz turystycznej. Skala występujących tu zagrożeń środowiska w porównaniu z poprzednimi rejonami jest zdecydowanie mniejsza. Najbardziej niepokojącym jest stan czystości wód powierzchniowych. Potencjalnym źródłem zagrożeń może być lokalizacja zabudowy letniskowej i mieszkaniowej jednorodzinnej wokół jeziora Kamionkowskiego.

Ochrona walorów krajobrazowych terenów o funkcji przyrodniczej powinna być realizowana zgodnie z założeniami planów ochrony poszczególnych form ochrony przyrody. Należy dążyć do rozwoju gminy w sposób zgodny z uwarunkowaniami ekofizjograficznymi. Należy uwzględnić w maksymalnym stopniu potrzebę zachowania istniejących terenów zielonych i rozwoju nowych, szczególnie wewnątrz zwartej zabudowy.

Zadaniowo strategicznym celem jest zachowanie i poprawa jakości wód powierzchniowych, poprawa bilansu wodnego poprzez realizację programu małej retencji oraz programu zwiększenia lesistości i zadrzewień.

Stosunkowo duże powierzchnie leśne, ustabilizowany i dobrze funkcjonujący ekosystem, znaczny procent powierzchni objętych ochroną ustawową, ogólnie dobry stan środowiska przyrodniczego zmusza do uwzględnienia tego faktu przy podejmowaniu różnych decyzji przestrzennych, zarówno na poziomie miejscowym, jak i regionalnym. Jest to szczególnie istotne ze względu na fakt, iż część tego obszaru znajduje się pod wpływem antropopresji miejskich obszarów zabudowanych, co wyraża się szczególnie w postaci budownictwa jednorodzinnego (rozwój strefy podmiejskiej), jak również widoczna jest presja w postaci budownictwa przemysłowego, tendencja wnoszenia zakładów przemysłowych, magazynów poza granice miasta Torunia.

Gmina Łysomice posiada obszary o wysokich walorach przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych, w tym objęte prawnymi formami ochrony przyrody. Dla zachowania tych walorów przewiduje się następujące kierunki działań:

- w odniesieniu do terenów zieleni objętych prawnymi formami ochrony przyrody należy zachować dotychczasową funkcję przyrodniczą, każdorazowa zmiana funkcji w ramach tych terenów winna być uargumentowana faktycznymi potrzebami ludności (bezpieczeństwo ludności, ochrona przyrody) i powinna wiązać się z odtworzeniem utraconych pól przyrodniczych w formie kompensacji przyrodniczej;
- rozbudowa sieci ścieżek rowerowych i szlaków spacerowych pieszych w celu uniknięcia samowolnych wędrówek turystów, które prowadzą najczęściej do dewastacji terenów cennych pod względem przyrodniczym i kulturowym;
- renowacja terenów zieleni;
- waloryzacja krajobrazowa terenów;
- wspieranie przedsięwzięć mających na celu utrzymanie i powiększanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień, parków miejskich;
- opracowanie programu ochrony i ekspozycji wartości przyrodniczych i kulturowych, waloryzacji środowiska przyrodniczego;
- określenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obszarów wrażliwych na antropopresję;
- podjęcie rekultywacji obszarów zdegradowanych i zanieczyszczonych;
- prowadzenie odpowiedniej gospodarki wodno-ściekowej obejmującej cały obszar;
- bieżąca kontrola realizacji przez mieszkańców obowiązków w zakresie utrzymania czystości i porządku;
- doskonalenie gospodarki odpadami ze szczególnym zwróceniem uwagi na deponowanie odpadów i likwidację zaśmiecenia w otoczeniu miasta oraz na skraju lasów;
- podejmowanie przedsięwzięć na rzecz eliminowania, ze strumienia odpadów komunalnych, odpadów niebezpiecznych;
- podjęcie działań na rzecz efektywnego zagospodarowania odpadów problemowych (niebezpiecznych, ogumienia pojazdów, wielkogabarytowych itp.);
- wyposażania nowych obiektów w takie systemy usuwania i utylizacji odpadów, które zagwarantują ochronę terenu miasta przed ich wpływem;
- stosowania we wznoszonych obiektach systemów grzewczych opartych o paliwa ekologiczne;
- wspieranie inicjatyw w zakresie wykorzystania energii odnawialnej (stworzenie punktu konsultacyjnego);
- opracowanie i wdrażanie programu ograniczania poboru wody na cele przemysłowe;
- działania na rzecz właściwego zagospodarowania terenów przyległych do wód płynących;
- w strefy przylegające do tras komunikacyjnych, w przypadku ich nie zabudowywania, należy wprowadzać pasy zieleni izolacyjnej;
- odpowiednia gospodarka gruntami wyłączonymi z zagospodarowania rolniczego;
- prowadzenie obserwacji zjawisk przyrodniczych spowodowanych izolacją (fragmentacją) terenu na skutek funkcjonowania układu komunikacyjnego;
- utrzymywanie dotychczasowych i wprowadzanie wewnątrz terenów miejskich nowych terenów zieleni;

- stosowanie tendencji do „wynoszenia” funkcji przemysłowej poza zwarte przestrzenie zabudowy mieszkaniowej;
- rozwój zabudowy poza dotychczasowe tereny miejskie musi być uzasadniony odpowiednimi uwarunkowaniami środowiskowymi, sprzyjającymi objęciem funkcją osadniczą;
- stosowanie wskaźników zagospodarowania oraz użytkowania terenów określonych w niniejszym studium;
- racjonalna gospodarka zasobami gleb z uwzględnienie ochrony gleb o wysokiej przydatności dla rolnictwa (III i IV klasa bonitacyjna);
- tworzenie zwartych jednostek urbanistycznych poprzez intensyfikację terenów zurbanizowanych oraz sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów obejmujących większe obszary (wyjątkowo dla pojedynczych działek).

Na obszarze gminy Łysomice nie występują uzdrowiska.

4. OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTEKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

4.1. *Obiekty i tereny zabytkowe, objęte ochroną prawną*

Spośród obiektów, terenów i obszarów o wartościach zabytkowych i kulturowych, znajdujących się na terenie gminy Łysomice część objęta jest ochroną prawną, poprzez wpis do rejestru zabytków, a część ujęta w ewidencji konserwatorskiej i wskazana do objęcia ochroną ustaleniami w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego, zgodnie z Ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (Dz. U. 2003 nr 162 poz. 1568, z późn. zm.)

4.2. *Obiekty i tereny wpisane do rejestru zabytków*

Na terenie gminy Łysomice znajdują się obiekty i tereny, objęte ochroną konserwatorską na mocy wpisu do rejestru zabytków. Wszelkie działania przy tychże obiektach i na terenach zabytkowych wymagają uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, a prace przy nich mogą się odbyć po uzyskaniu pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Obiekty i tereny objęte ochroną prawną wyszczególniono w przedstawionej poniżej Tabeli 1.

Tabela 1. Obiekty i tereny wpisane do rejestru zabytków

Lp.	Miejscowość	Rodzaj obiekt / terenu	Charakterystyka	Data wpisu do rej. zabytków	Nr rej. zabytków
1.	Gostkowo	kościół	kościół parafialny rzymsko-katolicki pod wezwaniem Wniebowzięcia NMP Murowany z przełomu XIII/XIV w.	02.05.1966	A/315
2.	Ostaszewo	park dworski	park dworski typu krajobrazowego o powierzchni 6,42 ha z 2 poł. XIX wiek,	14.12.1984	A/318
3.	Papowo Toruńskie	Kościół	kościół parafialny rzymsko-katolicki pod wezwaniem Św. Mikołaja, murowany z przełomu XIII/XIV w.,	13.07.1936	A/316

Lp.	Miejscowość	Rodzaj obiekt / terenu	Charakterystyka	Data wpisu do rej. zabytków	Nr rej. zabytków
4.	Świerczyński	Kościół	kościół parafialny rzymsko-katolicki pod wezwaniem Św. Jana Chrzyciela i Jana Ewangelisty, murowany z 1 poł. XIV wieku	13.07.1936	A/317
5.	Turzno	Dwór	dwór murowany z poł. XIX wieku	06.12.1957	A/904/1-1
6.	Turzno	park dworski	park dworski typu krajobrazowego o powierzchni 18,12 ha, założony w XIX wieku	30.12.1985	A/904/1-2
7.	Turzno	pawilon neogotycki	pawilon neogotycki murowany z poł. XIX wieku	21.07.1970	A/904/1-3

Źródło: Kujawsko – Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków. Stan na 2010 r.

W granicach opracowania pierwszej zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łysomice z 2007 r. ochroną konserwatorską objęto następujące rodzaje obiektów:

- Strefy ochrony archeologicznej nieekspozowane w terenie, wyszczególnione w zestawieniu tabelarycznym i oznaczone punktowo na planszy zmiany Studium (w sumie 82);
- wsie o zachowanym układzie i zabudowie o wartościach kulturowych, wyszczególnione i opisane w tekście ww. zmiany Studium, których zasięg zaznaczono na planszy zmiany Studium (wsie: Gostkowo, Kamionki Duże, Lulkowo, Łysomice, Ostaszewo, Papowo Toruńskie, Turzno);
- zespoły pałacowo-parkowe, wyszczególnione i opisane w tekście zmiany Studium, jako zespoły podworskie (zespoły w miejsc.: Kamionki Małe, Koniczynka, Kowróż, Kowrózeki, Lipniczki, Lulkowo, Łysomice, Ostaszewo, Piwnice, Różankowo, Turzno, Tylice), które na planszy studium obwiedziono granicą strefy ochrony konserwatorskiej, obejmującą obszary parków i części gospodarcze zespołów z czworakami, niekiedy wraz z terenami dawnych ogrodów użytkowych, jak np. w Turznie;
- obiekty sakralne, wyszczególnione i opisane w tekście zmiany Studium (kościóły i cmentarze w miejscowościach: Gostkowo, Kamionki Duże, Lulkowo, Papowo Toruńskie, Świerczyński, Ostaszewo), oznaczone na planszy symbolem literowym, jako obiekty objęte ochroną konserwatorską;
- obiekty techniki i kultury materialnej, wyszczególnione i opisane w zmianie Studium (w miejsc.: Kamionki Duże, Kowróż, Kowrózek, Koniczynka, Lipniczki, Łysomice, Ostaszewo, Papowo

Toruńskie, Turzno), oznaczone na planszy symbolami literowymi (dworce, obiekty kolejowe, obiekty techniki), jako obiekty objęte ochroną konserwatorską;

- obiekty architektury i budownictwa wyszczególnione i opisane w zmianie Studium (w miejsc.: Gostkowo, Kamionki Duże, Kamionki Małe, Kowróż, Kowrózek, Koniczynka, Lipniczki, Lulkowo, Łysomice, Ostaszewo, Papowo Toruńskie, Piwnice, Różankowo, Świerczynki, Świerczyny, Turzno, Tylice), z których obiekty użyteczności publicznej (leśniczówki, gajówki, poczty, karczmy, szkoły) oznaczone zostały na planszy symbolami literowymi, jako obiekty objęte ochroną konserwatorską.

Pośród ww. rodzajów obiektów, terenów i obszarów wyszczególniono te, które wpisane są do rejestru zabytków. Oznaczono je także graficznie na planszy poprzedniej zmiany Studium.

4.3. *Obiekty, tereny i obszary zabytkowe, postulowane do objęcia ochroną prawną*

W niniejszym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego postuluje się:

- wpisanie do rejestru zabytków dobrze zachowanych obiektów i terenów o wartościach zabytkowych,
- przeprowadzenie analiz i studiów w celu ustalenia w obrębie gminy Łysomice zasięgu projektowanego w aktualnie obowiązującym Planie zagospodarowania przestrzennego województwa Kujawsko-Pomorskiego Nadwiślańskiego Parku Kulturowego,
- wskazanie do ochrony obiektów, terenów i obszarów, ujętych w zaktualizowanej przez Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków ewidencji konserwatorskiej, z uwzględnieniem uzupełnień, wynikających z rozpoznania środowiska kulturowego gminy, przeprowadzonego na potrzeby niniejszego studium,
- wykonanie korekty stref ochrony konserwatorskiej i zasad ochrony w ich obrębie oraz uzupełnienie zasad ochrony dla poszczególnych rodzajów obiektów i terenów o wartościach zabytkowych, historycznych, kulturowych i krajobrazowych, w zakresie określonym w dalszej części tekstu i na planszy Kierunków ochrony środowiska kulturowego.

4.4. *Obiekty i tereny, ujęte w ewidencji konserwatorskiej, wskazane do wpisania do rejestru zabytków*

Ze względu na duże wartości historyczne i architektoniczne budynków oraz walory przestrzenno-kompozycyjne i krajobrazowe zabytkowych terenów postuluje się objęcie ochroną prawną poprzez wpis do rejestru zabytków następujących obiektów i terenów, wyszczególnionych w niżej przedstawionej Tabeli 2.

Tabela 2. Obiekty i obszary postulowane do wpisania do rejestru zabytków.

Lp.	Miejscowość	Rodzaj obiektu	Charakterystyka	Uwagi
1.	Gostkowo	Cmentarz przykościelny rzym.-kat. parafii p.w. Wniebowzięcia NMP	Cmentarz powstały w 2 poł. XIX w. na gruncie cmentarza średniowiecznego z XIV w., o układzie kwatowo-alejowym z licznymi historycznymi nagrobkami, grobowcem rodziny Kentzerów, kaplicą cmentarną i z okazałym różnogatunkowym starodrzewiem, otoczony mурowanym ogrodzeniem z 2 poł. XIX w.	Powinien być wpisany do rejestru zabytków, jako związany integralnie z zabytkowym średniowiecznym kościołem, wpisanym do rejestru zabytków
2.	Koniczynka	Założenie dworsko-parkowe	Założenie składające się z dworu z 1910 r., z zabudowań mieszkalnych i gospodarczych z tego samego czasu oraz parku typu krajobrazowego z różnogatunkowym starodrzewiem z egzotami (sosna wejmutka)	Wpisem do rejestru zabytków objąć ewent. dwór z parkiem i dziedzińcem z zabudowaniami mieszkalnymi i gospodarczymi, z wyłączeniem grupy czworaków
3.	Kowrózek	Założenie dworsko-parkowe	Założenie składające się z dworu z 2 poł. XIX w., otaczającego go parku typu krajobrazowego z bogatym różnogatunkowym starodrzewiem i z zabudowań gospodarczych i mieszkalnych dawnego folwarku	Wpisem do rejestru zabytków objąć ewent. dwór z parkiem i z dziedzińcem gospodarczym ze spichlerzem, z wyłączeniem grupy czworaków
4.	Lipniczki	Założenie dworsko-parkowe	Założenie składające się z pałacu z oficyną z k. XIX w., parku typu krajobrazowego z 2 poł. XIX w. z różnogatunkowym starodrzewiem z egzotami (platan), z dziedzińca z zabudowaniami gospodarczymi z k. XIX w. i grupy czworaków z pocz. XX w.	Wpisem do rejestru zabytków objąć ewent. pałac z oficyną, park i dziedzińcem z zabudowaniami gospodarczymi, z wyłączeniem grupy czworaków
5.	Lulkowo	Założenie dworsko-parkowe	Założenie składające się z pałacu z kaplicą z 2 poł. XIX w., parku typu krajobrazowego z tego samego czasu z różnogatunkowym starodrzewiem, otoczonego historycznym ogrodzeniem oraz z pozostałości zabudowy folwarcznej	Wpisem do rejestru zabytków objąć ewent. pałac z kaplicą i z parkiem w jego najbliższym otoczeniu, po linii historycznego ogrodzenia

Lp.	Miejscowość	Rodzaj obiektu	Charakterystyka	Uwagi
6.	Łysomice	Założenie pałacowo-parkowe	Założenie składające się z trzech kompleksów, jak: pałac murowany z 1848 r., przebudowany w r. 1971 z okazałym parkiem typu krajobrazowego z poł. XIX wieku, kompleksu zabudowań gospodarczych: obora murowana z 1875 r., budynek mieszkalno-gospodarczy murowany z 1884 r., biblioteka murowana z 1905 r., waga wozowa murowana z 1924 r., garaż i wiata murowana z 1928 r., spichlerz murowany z 1932 r. i zespół czworaków murowanych z 2 poł. XIX w.	Wpisem do rejestru zabytków objąć ewent. pałac z parkiem i dziedziniec z zabudowaniami mieszkalnymi i gospodarczymi, z wyłączeniem grupy czworaków
8.	Papowo Toruńskie	Cmentarz przykościelny rzym.-kat. parafii p.w. Św. Mikołaja	Cmentarz z pocz. XIX w., powstały na gruncie cmentarza średniowiecznego przykościelnego z XIV w., o układzie kwaterowo-alejowym z licznymi historycznymi nagrobkami; grobowcem rodziny Donimirskich, kaplicą grobową rodziny Czarlińskich-Zakrzewskich i z okazałym różnogatunkowym starodrzewiem, otoczony murem ogrodzeniowym z 1 poł. XIX w.	Powinien być wpisany do rejestru zabytków, jako związany integralnie z zabytkowym średniowiecznym kościołem, wpisanym do rejestru zabytków
9.	Piwnice	Założenie dworsko-parkowe	Założenie składające się z: dworu z 2 poł. XIX w., otaczającego go parku typu krajobrazowego z tego samego czasu z bogatym różnogatunkowym starodrzewiem, wydzielonego historycznym ogrodzeniem i z dziedzińca z dobrze zachowanymi zabudowaniami gospodarczymi z k. XIX w. i pocz. XX w. oraz z czworaków z tego z k. XIX w.	Wpisem do rejestru zabytków objąć ewent. dwór z parkiem i dziedziniec z zabudowaniami gospodarczymi, łącznie z ogrodzeniem, ewent. z wyłączeniem grupy czworaków
10.	Różankowo	Założenie dworsko-parkowe	Założenie składające się z dworu z ok. 1900 r., parku typu krajobrazowego z 1 poł. XIX w. z bogatym różnogatunkowym starodrzewiem, z dziedzińca z zabudowaniami gospodarczymi z lat 1900-1912, otoczonych częściowo historycznym ogrodzeniem oraz z grupy czworaków z lat 1910-1912.	Wpisem do rejestru zabytków objąć ewent. dwór z parkiem i dziedziniec z zabudowaniami gospodarczymi, łącznie z ogrodzeniem, ewent. z wyłączeniem grupy czworaków

Lp.	Miejscowość	Rodzaj obiektu	Charakterystyka	Uwagi
11.	Turzno	Zespół stacji kolejowej z założeniem zieleni komponowanej	Zespół stacji kolejowej z zabudowaniami kolejowymi z k. XIX w. i z założeniem zieleni komponowanej w sąsiedztwie zabudowań i torów kolejowych, z okresu budowy stacji i przed jej powstaniem	Wpisem do rejestru zabytków objąć cały zespół, lub stację z towarzyszącą jej zabudową i z założeniem zieleni komponowaniem, wyłączając ewent. kolejowe zabudowania mieszkalne i związane z infrastrukturą kolejową typu nastawnie, dróżnicówki itp.
12.	Tylice	Założenie dworsko-parkowe	Założenie składające się z: dworu z pocz. XX w., parku typu krajobrazowego z poł. XIX w. z bogatym różnogatunkowym starodrzewiem, z dziedziczą z zabudowaniami gospodarczymi z pocz. XX w. oraz grupy czworaków z k. XIX w.	Wpisem do rejestru zabytków objąć ewent. dwór z parkiem, a dziedzicznec gospodarczy objąć ochroną, jako ich otoczenie. Grupę czworaków ewent. wyłączyć z wpisu do rejestru zabytków

Źródło: Kujawsko – Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków. Stan na 2010 r.

4.5. Obszary postulowane do utworzenia parku kulturowego

Zgodnie z ustaleniami aktualnie obowiązującego Planu zagospodarowania przestrzennego województwa Kujawsko-Pomorskiego, przyjętego Uchwałą Sejmiku Samorządowego Województwa Kujawsko-Pomorskiego Nr XI/135/03 z dnia 26 czerwca 2003 r. (Dziennik Urzędowy Woj. Kuj.-Pom. Nr 97 poz. 1437 z dnia 18 września 2003 r.) postuluje się:

- utworzenie nadwiślańskiego parku kulturowego, który swym zasięgiem obejmowałby południowy fragment gminy Łysomice.

4.6. Obiekty, tereny i obszary, ujęte w ewidencji konserwatorskiej (z uzupełnieniami)

Dla szeregu obiektów, terenów i obszarów o wartościach zabytkowych i kulturowych, nie wpisanych do rejestru zabytków, także dla tych, postulowanych w niniejszym Studium do objęcia ochroną prawną wskazane jest kontynuowanie, bądź ustanowienie ochrony konserwatorskiej, zgodnie z przepisami Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (Dz. U. nr 162 poz. 1568, z późniejszymi zmianami, w tym zmianą z dnia 18 marca 2010 r. – Dz. U. 2010 nr 75 poz. 474: w szczególności art. 7, 18, 19 i 22).

Podlegają one nadzorowi Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Przed przystąpieniem do planowanych prac konserwatorskich, remontowych, adaptacyjnych, modernizacyjnych

i rewaloryzacyjnych wymagane jest uzyskanie wytycznych Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz uzgodnienie z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków zakresu remontów, przebudowy oraz wszelkich zmian na zewnątrz i wewnątrz w strukturze budynków oraz uzgodnienie zakresu zmian w zagospodarowaniu terenów przypadku terenów zieleni komponowanej (parkowej, cmentarzy) i towarzyszącej zabudowie oraz stanowisk archeologicznych.

Ponadto w stosunku do stanowisk archeologicznych zachodzi obowiązek uzgadniania z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków na etapie wydawania decyzji administracyjnych wszelkich planowanych inwestycji, w skład których wchodzi prace ziemne, naruszające strukturę gruntu. Uzgodnieniu podlega także zakres badań archeologicznych, które należy prowadzić w uzgodnieniu i za pozwoleniem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Wykaz obiektów, terenów i obszarów, ujętych w aktualnej ewidencji konserwatorskiej, uzupełnionej w niniejszym opracowaniu zawarty jest w niżej przedstawionych Tabelach 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.

Tabela 3. Strefy ochrony archeologicznej

Lp.	Miejscowość	Stanowisko	Chronologia
1.	Gostkowo	1	Epoka kamienia, kultura łużycka, wczesne średniowiecze
2.	Gostkowo	2	Kultura amfor kulistych, epoka kamienia, kultura łużycka, okres wpływów rzymskich, wczesne i późne średniowiecze, nowożytność
3.	Gostkowo	3	Kultura pucharów lejkowatych, schyłkowy neolit, kultura łużycka, okres wpływów rzymskich, pradzieje, wczesne i późne średniowiecze
4.	Gostkowo	23	Kultura łużycka, późne średniowiecze
5.	Gostkowo	4	Kultura łużycka, wczesne i późne średniowiecze
6.	Gostkowo	5	Schyłkowy neolit, kultura łużycka, okres wpływów rzymskich, późne średniowiecze
7.	Gostkowo	6	Kultura łużycka, wczesne i późne średniowiecze
8.	Gostkowo	29	Kultura ceramiki wstęgowej rytej, kultura pucharów lejkowatych, kultura amfor kulistych, kultura łużycka, okres wpływów rzymskich
9.	Gostkowo	30	późne średniowiecze
10.	Gostkowo	28	Neolit, kultura łużycka, nowożytność
11.	Gostkowo	27	Kultura ceramiki wstęgowej rytej, schyłkowy neolit, kultura łużycka, nowożytność
12.	Gostkowo	17	Kultura ceramiki wstęgowej rytej, kultura amfor kulistych, kultura ceramiki sznurowej, kultura trzciniecka, iwieńska (?), łużycka i wielbarska
13.	Gostkowo	24	Kultura pucharów lejkowatych, kultura amfor kulistych, późny okres lateński
14.	Gostkowo	25	Kultura łużycka
15.	Gostkowo	26	Kultura ceramiki wstęgowej rytej, kultura pucharów lejkowatych, schyłkowy neolit, kultura łużycka

Lp.	Miejscowość	Stanowisko	Chronologia
16.	Gostkowo	31	Kultura ceramiki wstęgowej rytej, okres wpływów rzymskich
17.	Gostkowo	32	Okres wpływów rzymskich
18.	Gostkowo	34	Kultura łużycka
19.	Gostkowo	33	Schyłkowy neolit
20.	Gostkowo	38	Kultura pucharów lejkowatych
21.	Gostkowo	35	Schyłkowy neolit, kultura łużycka, późne średniowiecze, nowożytność
22.	Gostkowo	37	Kultura ceramiki wstęgowej rytej, kultura późnej ceramiki wstęgowej
23.	Gostkowo	42	Okres wpływów rzymskich
24.	Gostkowo	7	Późne średniowiecze
25.	Gostkowo	46	Kultura pucharów lejkowatych, łużycka i późne średniowiecze
26.	Gostkowo	47	Kultura pucharów lejkowatych, nowożytność
27.	Gostkowo	40	Kultura łużycka
28.	Gostkowo	43	Kultura pucharów lejkowatych, łużycka, późne średniowiecze
29.	Gostkowo	48	Kultura pucharów lejkowatych, późne średniowiecze, nowożytność
30.	Gostkowo	53	Kultura pucharów lejkowatych, okres wpływów rzymskich, nowożytność
31.	Gostkowo	56	Kultura pucharów lejkowatych, późne średniowiecze
32.	Gostkowo	57	Kultura pucharów lejkowatych, schyłkowy neolit, kultura łużycka, późne średniowiecze, nowożytność
33.	Gostkowo	49	Kultura pucharów lejkowatych, łużycka, późne średniowiecze, nowożytność
34.	Gostkowo	41	Kultura ceramiki wstęgowej rytej, kultura pucharów lejkowatych
35.	Gostkowo	39	Kultura ceramiki wstęgowej rytej, kultura łużycka
36.	Gostkowo	44	Kultura pucharów lejkowatych, kultura łużycka
37.	Gostkowo	45	Kultura pucharów lejkowatych, kultura łużycka, nowożytność
38.	Gostkowo	50	Kultura ceramiki wstęgowej rytej, kultura późnej ceramiki wstęgowej, kultura pucharów lejkowatych
39.	Gostkowo	51	Kultura pucharów lejkowatych, schyłkowy neolit, kultura łużycka, późne średniowiecze, nowożytność
40.	Gostkowo	52	Kultura łużycka
41.	Gostkowo	55	Kultura pucharów lejkowatych, nowożytność
42.	Gostkowo	54	Kultura pucharów lejkowatych, kultura łużycka
43.	Gostkowo	60	Kultura łużycka, nowożytność
44.	Gostkowo	59	Kultura łużycka
45.	Gostkowo	58	Kultura łużycka

Lp.	Miejscowość	Stanowisko	Chronologia
46.	Gostkowo	-	3 luźne znaleziska: neolit, neolit (?), kultura grobów kloszowych
47.	Gostkowo	11	Późne średniowiecze
48.	Gostkowo	72	Późne średniowiecze
49.	Gostkowo	10	Kultura łużycka, wczesne i późne średniowiecze
50.	Gostkowo	61	Okres wpływów rzymskich
51.	Gostkowo	9	Okres wpływów rzymskich, późne średniowiecze
52.	Gostkowo	62	Kultura łużycka, wczesne i późne średniowiecze
53.	Gostkowo	64	Schyłkowy neolit, kultura łużycka
54.	Gostkowo	70	Kultura pucharów lejkowatych, kultura łużycka
55.	Gostkowo	71	Kultura ceramiki wstęgowej rytej, kultura łużycka
56.	Gostkowo	8	Kultura pucharów lejkowatych, kultura łużycka, okres wpływów rzymskich, wczesne średniowiecze
57.	Gostkowo	81	Schyłkowy neolit – I okres epoki brązu, kultura łużycka
58.	Gostkowo	83	Kultura łużycka
59.	Gostkowo	82	Kultura pucharów lejkowatych, kultura amfor kulistych, kultura łużycka, późne średniowiecze
60.	Gostkowo	79	Kultura łużycka, późne średniowiecze
61.	Gostkowo	75	Późne średniowiecze, nowożytność
62.	Gostkowo	12	Kultura łużycka, wczesne średniowiecze IX/X-XII w., późne średniowiecze XIV-XV w., nowożytność
63.	Gostkowo	13	Wczesne i późne średniowiecze
64.	Gostkowo	76	Kultura ceramiki wstęgowej rytej, kultura łużycka, nowożytność
65.	Gostkowo	14	Kultura łużycka, wczesne i późne średniowiecze, nowożytność
66.	Gostkowo	73	I okres epoki brązu
67.	Gostkowo	80	Późne średniowiecze
68.	Gostkowo	84	Kultura pucharów lejkowatych, schyłkowy neolit, kultura łużycka
69.	Gostkowo	86	Kultura łużycka, późne średniowiecze, nowożytność
70.	Gostkowo	85	Schyłkowy neolit, kultura łużycka
71.	Gostkowo	15	Późne średniowiecze
72.	Gostkowo	67	Kultura ceramiki wstęgowej rytej
73.	Gostkowo	63	Pradzieje, późne średniowiecze
74.	Gostkowo	68	Kultura ceramiki wstęgowej rytej, kultura późnej ceramiki wstęgowej, kultura łużycka
75.	Gostkowo	69	Schyłkowy neolit, kultura łużycka
76.	Gostkowo	65	Kultura łużycka
77.	Gostkowo	66	Kultura pucharów lejkowatych
78.	Gostkowo	74	Kultura ceramiki wstęgowej rytej, kultura późnej ceramiki wstęgowej, kultura łużycka, późne średniowiecze

Lp.	Miejscowość	Stanowisko	Chronologia
79.	Gostkowo	77	Kultura łużycka, późne średniowiecze
80.	Gostkowo	78	Kultura łużycka
81.	Gostkowo	87	Epoka kamienia, późne średniowiecze
82.	Gostkowo	88	Kultura łużycka, okres wpływów rzymskich
83.	Gostkowo	90	Kultura pucharów lejkowatych
84.	Gostkowo	89	Kultura łużycka
85.	Gostkowo	91	Schyłkowy neolit, nowożytność
86.	Gostkowo	92	Pradzieje, późne średniowiecze
87.	Gostkowo	21	Kultura łużycka, późne średniowiecze, nowożytność
88.	Gostkowo	93	Kultura łużycka, późne średniowiecze, nowożytność
89.	Gostkowo	94	Kultura łużycka, nowożytność
90.	Gostkowo	20	Kultura łużycka, wczesne średniowiecze, nowożytność
91.	Gostkowo (też pod nazwą Lipniczki stan. 1)	95	Kultura łużycka (Lipniczki stan. 1 – wczesna epoka brązu okresy halsztacki i lateński)
92.	Gostkowo	97	Kultura łużycka, nowożytność
93.	Gostkowo	96	Późne średniowiecze, nowożytność
94.	Gostkowo	36	Schyłkowy neolit / I okres epoki brązu, kultura łużycka, nowożytność
95.	Gostkowo	16	Późne średniowiecze
96.	Kamionki Duże	1	Późne średniowiecze
97.	Kamionki Duże	13	Późne średniowiecze, czasy nowożytne
98.	Kamionki Duże	-	-
99.	Kamionki Duże	12	Późne średniowiecze
100.	Kamionki Duże	11	Okres halsztacki i lateński/epoka kamienia
101.	Kamionki Duże	9	Mezolit/neolit, kultura pucharów lejkowatych
102.	Kamionki Duże	10	Mezolit/neolit, kultura pucharów lejkowatych
103.	Kamionki Duże	2	Okres wpływów rzymskich
104.	Kamionki Duże	8	Mezolit/neolit, kultura pucharów lejkowatych
105.	Kamionki Duże	3	Epoka kamienia
106.	Kamionki Duże	7	Mezolit/neolit, kultura pucharów lejkowatych
107.	Kamionki Duże	6	Mezolit/neolit, kultura pucharów lejkowatych
108.	Kamionki Duże	4	Mezolit/neolit, kultura pucharów lejkowatych
109.	Kamionki Duże	5	Okres halsztacki i lateński
110.	Kamionki Duże	38	Kultura łużycka, późne średniowiecze
111.	Kamionki Duże	42	Kultura łużycka, późny okres lateński, późne średniowiecze
112.	Kamionki Duże	40	Schyłkowy neolit, późne średniowiecze
113.	Kamionki Duże	39	Kultura łużycka, okres wpływów rzymskich
114.	Kamionki Duże	41	Kultura łużycka, okres wpływów rzymskich
115.	Kamionki Małe	8	Okres halsztacki
116.	Kamionki Małe	7	Neolit, wczesna epoka brązu, późne średniowiecze
117.	Kamionki Małe	6	Neolit, późne średniowiecze

Lp.	Miejscowość	Stanowisko	Chronologia
118.	Kamionki Małe	16	Okres halsztacki i lateński
119.	Kamionki Małe	17	Pradzieje
120.	Kamionki Małe	15	Późne średniowiecze/czasy nowożytne
121.	Kamionki Małe	14	Okres halsztacki i lateński/późne średniowiecze
122.	Kamionki Małe	13	Epoka kamienia
123.	Kamionki Małe	5	Późne średniowiecze
124.	Kamionki Małe	1	Kultura łużycka
125.	Kamionki Małe	12	Mezolit/neolit, kultura pucharów lejkowatych
126.	Kamionki Małe	3	Mezolit/neolit, kultura pucharów lejkowatych
127.	Kamionki Małe	5	Neolit, okres halsztacki, późne średniowiecze
128.	Kamionki Małe	4	Okres halsztacki, późne średniowiecze
129.	Kamionki Małe	10	Mezolit/neolit, kultura pucharów lejkowatych
130.	Kamionki Małe	11	Okres halsztacki i lateński
131.	Kamionki Małe	9	Mezolit/neolit, kultura pucharów lejkowatych
132.	Kowrózek	1	Pradzieje, okresy halsztacki i lateński
133.	Kowrózek	2	Okres halsztacki, wczesne średniowiecze
134.	Lipniczki soł. Papowo Toruńskie	4	Okres halsztacki, wczesne średniowiecze, czasy nowożytne
135.	Lipniczki soł. Papowo Toruńskie	-	Pradzieje, okres halsztacki, wczesne średniowiecze
136.	Lulkowo	4	Okresy halsztacki i lateński, późne średniowiecze
137.	Lulkowo	2	Neolit, późne średniowiecze
138.	Lulkowo	1	Okresy halsztacki i lateński, wczesne i późne średniowiecze
139.	Lulkowo	10	Wczesne i późne średniowiecze
140.	Lulkowo	8	Późne średniowiecze
141.	Łysomice	1	Wczesne i późne średniowiecze
142.	Ostaszewo	1	Wczesne średniowiecze
143.	Ostaszewo	5	Epoka kamienia, pradzieje
144.	Ostaszewo	6	Kultura ceramiki wstęgowej rytej, kultura pucharów lejkowatych, okres wpływów rzymskich, późne średniowiecze, nowożytność
145.	Ostaszewo	4	Kultura późnej ceramiki wstęgowej, kultura pucharów lejkowatych, neolit
146.	Ostaszewo	3	Kultura łużycka
147.	Ostaszewo	2	Kultura łużycka
148.	Ostaszewo	-	Cmentarzysko kultury pomorskiej
149.	Papowo Toruńskie	1	Kultura pucharów lejkowatych, kultura amfor kulistych, kultura łużycka, pradzieje, wczesne średniowiecze
150.	Papowo Toruńskie	2	Wczesne średniowiecze

Lp.	Miejscowość	Stanowisko	Chronologia
151.	Papowo Toruńskie	23	Kultura późnej ceramiki wstęgowej, kultura łużycka, późne średniowiecze
152.	Papowo Toruńskie	18	Schyłkowy neolit – I okres epoki brązu, kultura łużycka, nowożytność
153.	Papowo Toruńskie	19	Kultura łużycka
154.	Papowo Toruńskie	28	Nowożytność
155.	Papowo Toruńskie	29	Kultura późnej ceramiki wstęgowej, kultura łużycka
156.	Papowo Toruńskie	27	Kultura późnej ceramiki wstęgowej
157.	Papowo Toruńskie	25	Epoka kamienia, kultura łużycka, okres wpływów rzymskich, nowożytność
158.	Papowo Toruńskie	24	Okres wpływów rzymskich, nowożytność
159.	Papowo Toruńskie	26	Kultura łużycka, okres wpływów rzymskich, późne średniowiecze, nowożytność
160.	Papowo Toruńskie	31	Kultura łużycka, okres wpływów rzymskich, nowożytność
161.	Papowo Toruńskie	33	Kultura łużycka, późne średniowiecze, nowożytność
162.	Papowo Toruńskie	-	Grodzisko (?) i cmentarzysko (?) z wczesnego średniowiecza, znaleziska luźne z neolitu (?) i kultury lateńskiej
163.	Papowo Toruńskie	32	Późne średniowiecze, nowożytność
164.	Papowo Toruńskie	30	Wczesne i późne średniowiecze
165.	Papowo Toruńskie	20	Pradzieje, późne średniowiecze
166.	Papowo Toruńskie	17	Kultura ceramiki wstęgowej rytej, późne średniowiecze, nowożytność
167.	Papowo Toruńskie	16	Okres wpływów rzymskich
168.	Papowo Toruńskie	14	Kultura łużycka
169.	Papowo Toruńskie	13	Epoka kamienia
170.	Papowo Toruńskie	12	Kultura ceramiki wstęgowej rytej, kultura amfor kulistych
171.	Papowo Toruńskie	15	Kultura łużycka, późne średniowiecze

Lp.	Miejscowość	Stanowisko	Chronologia
172.	Papowo Toruńskie	22	Kultura amfor kulistych, późne średniowiecze, nowożytność
173.	Papowo Toruńskie	21	Późne średniowiecze, nowożytność
174.	Papowo Toruńskie	3	Późne średniowiecze
175.	Papowo Toruńskie	4	Późne średniowiecze
176.	Papowo Toruńskie	5	Wczesne średniowiecze
177.	Papowo Toruńskie	34	Pradzieje, późne średniowiecze
178.	Papowo Toruńskie	35	Wczesne i późne średniowiecze
179.	Papowo Toruńskie	10	Neolit
180.	Papowo Toruńskie	6	Późne średniowiecze/czasy nowożytne
181.	Papowo Toruńskie	8	Neolit, wczesna epoka brązu
182.	Papowo Toruńskie	7	Wczesna epoka brązu, wczesne średniowiecze
183.	Papowo Toruńskie	9	Wczesne średniowiecze
184.	Piwnice	1	Okresy halsztacki i lateński, późne średniowiecze
185.	Piwnice	5	Neolit, wczesne średniowiecze
186.	Różankowo	1	Wczesne i późne średniowiecze
187.	Świerczyny	-	Okresy halsztacki i lateński
188.	Świerczyny	-	Neolit, okresy halsztacki i lateński
189.	Świerczyny	2	Epoka kamienia, późne średniowiecze
190.	Świerczyny	3	Neolit, okres halsztacki
191.	Turzno	1	Kultura łużycka, wczesne średniowiecze
192.	Turzno	4	Późne średniowiecze
193.	Turzno	5	Okres halsztacki i lateński
194.	Turzno	6	Neolit, późne średniowiecze
195.	Turzno	7	Epoka kamienia, pradzieje, okresy halsztacki i lateński, wczesne średniowiecze
196.	Turzno	8	Wczesne i późne średniowiecze
197.	Turzno	11	Schyłkowy neolit
198.	Turzno	12	Kultura pucharów lejkowatych, kultura łużycka
199.	Turzno	13	Kultura łużycka, późny okres lateński
200.	Turzno	14	Późny okres lateński
201.	Turzno	15	Kultura pucharów lejkowatych

Lp.	Miejscowość	Stanowisko	Chronologia
202.	Turzno	16	Kultura pucharów lejkowatych, schyłkowy neolit, kultura łużycka, okres wpływów rzymskich
203.	Turzno	19	Schyłkowy neolit
204.	Turzno	17	Kultura łużycka
205.	Turzno	20	Schyłkowy neolit – I okres epoki brązu, kultura łużycka, okres wpływów rzymskich
206.	Turzno	21	I okres epoki brązu, późne średniowiecze
207.	Turzno	18	Kultura pucharów lejkowatych, I okres epoki brązu
208.	Turzno	22	Kultura pucharów lejkowatych, I okres epoki brązu
209.	Turzno	29	Późne średniowiecze, nowożytność
210.	Turzno	28	Późne średniowiecze, nowożytność
211.	Turzno	27	Kultura łużycka
212.	Turzno	26	Kultura łużycka
213.	Turzno	25	Okres wpływów rzymskich, pradzieje
214.	Turzno	23	Schyłkowy neolit, nowożytność
215.	Turzno	24	Kultura łużycka
216.	Turzno	30	Kultura ceramiki wstęgowej rytej, kultura późnej ceramiki wstęgowej, kultura amfor kulistych, kultura łużycka
217.	Turzno	31	Kultura łużycka
218.	Turzno	32	Kultura łużycka
219.	Turzno	10	Kultura łużycka, późne średniowiecze
220.	Turzno	33	Kultura łużycka
221.	Turzno	34	Kultura łużycka
222.	Turzno	35	Kultura łużycka
223.	Turzno	36	Kultura łużycka
224.	Tylice	1	Późne średniowiecze
225.	Tylice	2	Późne średniowiecze
226.	Tylice	3	Schyłkowy neolit, kultura łużycka, późne średniowiecze
227.	Tylice	10	Kultura łużycka
228.	Tylice	5	Kultura pucharów lejkowatych, schyłkowy neolit, kultura łużycka
229.	Tylice	4	Kultura łużycka, późne średniowiecze
230.	Tylice	6	Neolit, kultura pucharów lejkowatych, kultura łużycka, późne średniowiecze
231.	Tylice	8	Schyłkowy neolit, kultura łużycka, okres wpływów rzymskich
232.	Tylice	7	Okres wpływów rzymskich, nowożytność
233.	Tylice	9	Kultura ceramiki wstęgowej rytej, kultura pucharów lejkowatych, kultura łużycka, okres wpływów rzymskich
234.	Tylice	14	Kultura łużycka, okres wpływów rzymskich

Lp.	Miejscowość	Stanowisko	Chronologia
235.	Tylice	16	Kultura łużycka, okres wpływów rzymskich, późne średniowiecze
236.	Tylice	13	Kultura pucharów lejkowatych
237.	Tylice	12	Pradzieje, późne średniowiecze, nowożytność
238.	Tylice	11	Mezolit (?), pradzieje
239.	Tylice	15	Kultura pucharów lejkowatych, schyłkowy neolit, kultura łużycka
240.	Wytrębowice	2	Neolit, okresy halsztacki i lateński, późne średniowiecze
241.	Wytrębowice	4	Okresy halsztacki i lateński, późne średniowiecze
242.	Wytrębowice	5	Późne średniowiecze
243.	Zakrzewko	1	Wczesne i późne średniowiecze
244.	Zakrzewko	2	Późne średniowiecze
245.	Zakrzewko	5	Późne średniowiecze, nowożytność
246.	Zakrzewko	4	Późne średniowiecze, nowożytność
247.	Zakrzewko	3	Kultura łużycka, wczesne i późne średniowiecze
248.	Zakrzewko	7	Późne średniowiecze, nowożytność
249.	Zakrzewko	6	Epoka kamienia, okres wpływów rzymskich, późne średniowiecze
250.	Zakrzewko	8	Kultura pucharów lejkowatych, I okres epoki brązu, późne średniowiecze, nowożytność
251.	Zakrzewko	9	Okres wpływów rzymskich, późne średniowiecze, nowożytność
252.	Zakrzewko	10	Pradzieje, późne średniowiecze

Źródło: Kujawsko – Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków w Toruniu. Stan na 2010 r.

Tabela 4. Obiekty sakralne, architektury, budownictwa oraz techniki i kultury materialnej

Lp.	Obiekt	Charakterystyka
Gostkowo		
1.	kaplica grobowa (dz. 309/1)	ceglana, murowana z k. XIX w.,
2.	dwór (dz. Nr 76/1 z założeniem ogrodowym)	ceglany, murowany z końca XIX w. z pozostałościami dawnego założenia ogrodowego w postaci okazów starodrzewia,
3.	d. szkoła (dz. Nr 73)	ceglana, murowana z k. XIX w.,
4.	d. karczma (dz. 220/6), ob. obiekt o funkcji handlowo-magazynowej	ceglana, murowana z k. XIX w.,
5.	kaplica grobowa (dz. 309/1)	ceglana, murowana z k. XIX w.,
6.	spichlerz (dz. 123/3)	ceglany, murowany z k. XIX w.,
7.	dom nr 4 (dz. 196/10)	murowany z k. XIX w.,
8.	dom nr 5 (dz. 196/6)	murowany z k. XIX w.,
9.	dom nr 13 (dz. 40/1)	murowany z k. XIX w.,
10.	dom nr 14 (dz. 38/4)	murowany z końca XIX w.,

Lp.	Obiekt	Charakterystyka
11.	dom nr 18 (dz. 200/6)	murowany z k. XIX w.,
12.	dom nr 20 (dz. 205/5)	murowany z k. XIX w.,
13.	dom nr 21 (dz. 45)	murowany z k. XIX w.,
14.	dom nr 89 (dz. 43)	murowany z k. XIX w.,
15.	dom nr 101 (dz. 48)	murowany z k. XIX w.,
16.	dom nr 105 (dz. 49)	murowany z k. XIX w.,
17.	dom nr 107 (dz. 52)	murowany z k. XIX w.,
18.	dom nr (?)	murowany z k. XIX w.,
19.	dom, dz. 217/1 z budynkiem gospodarczym i założeniem ogrodowym	w osadzie Szeferajka, murowany z k. XIX w. z budynkiem gospodarczym, murowanym z tego samego czasu i założeniem ogrodowym z okazami starodrzewia (kasztanowce),
20.	dom, dz. 220/7	murowany z k. XIX w.
Kamionki Duże		
21.	młyn nr 10 (dz. 213/1)	ceglany z k. XIX w.,
22.	karczma (dz. 271/7, 271/4, 271/2), ob. obiekt o funkcji handlowo-mieszkalnej	ceglany, murowany z k. XIX w.,
23.	dom nr 14 A(dz. 213/2)	murowany z k. XIX w.,
24.	dom nr 32 (dz. 143)	ceglany, murowany z k. XIX w.,
25.	budynek gospodarczy nr 32 (dz. 143)	ceglany, murowany z k. XIX w.,
26.	dom nr 34 (dz. 142/4)	ceglany, murowany z k. XIX w.,
27.	dom nr 36 (dz. 141/3)	ceglany, murowany z k. XIX w.,
28.	obora nr 36 (dz. 142/4)	ceglana, murowana z k. XIX w.,
29.	dom nr 55 (dz. 240/2)	ceglany, murowany z k. XIX w.,
30.	dom nr 65 (dz. 145/1)	ceglany, murowany z k. XIX w.,
Kamionki Małe		
31.	dwór nr 8 (dz. 71/5) w zespole podworskim	ceglany, murowany z k. XIX w.,
32.	d. czworak nr 5 (dz. 87/3) w zespole podworskim	ceglany, murowany z k. XIX w.,
33.	d. czworak nr 6 (dz. 70) w zespole podworskim	ceglany, murowany z k. XIX w.,
34.	d. czworak nr 12 (dz. 92/4) w zespole podworskim	ceglany, murowany z k. XIX w.,
35.	d. czworak nr 18 (dz. 191/1) w zespole podworskim	ceglany, murowany z k. XIX w.,
36.	d. czworak nr 20 (dz. 191/2) w zespole podworskim	ceglany, murowany z k. XIX w.
Koniczynka		
37.	dwór (dz. 1/21) w zespole podworskim	ceglany, murowany z pocz. XX w.,
38.	oficyna (dz. 1/21) w zespole podworskim	ceglana, murowana z k. XIX w.,
39.	rządówka (dz. 1/21) w zespole podworskim	ceglana, murowana z pocz. XX w.,
40.	obora (dz. 1/21) w zespole podworskim	ceglana, murowana z pocz. XX w.,
41.	obora (dz. 1/21) w zespole podworskim	ceglana, murowana z pocz. XX w.,
42.	waga (dz. 1/21) w zespole podworskim	ceglana, murowana z pocz. XX w.,

Lp.	Obiekt	Charakterystyka
43.	remiza (dz. 1/21) w zespole podworskim	ceglana, murowana z pocz. XX w.,
44.	dom (dz. 1/16)	ceglany, murowany z pocz. XX w.
Kowróż		
45.	dom nr 11 (dz. 12/39) w zespole podworskim	ceglany, murowany z pocz. XX w.,
46.	kołodziejnia (dz. 12/38) w zespole podworskim	ceglana, murowana z pocz. XX w.,
47.	magazyn (dz. 12/38) w zespole podworskim	ceglany, murowany z 1 poł. XX w.,
48.	obora (dz. 12/38) w zespole podworskim	ceglana, murowana 1944 r.,
49.	obora (dz. 12/38) w zespole podworskim	ceglana, murowana z 1 ćw. XX ćw.
50.	czworak nr 4 (dz. 30/44) w zespole podworskim	ceglany, murowany 1898 r.,
51.	czworak nr 6 (dz. 30/45) w zespole podworskim	ceglany, murowany 1898 r.,
52.	czworak nr (?), dz. 30/45, w zespole podworskim	ceglany, murowany 1898 r.,
53.	czworak nr (?), dz. 12/36, w zespole podworskim	ceglany, murowany 1870 r.,
54.	czworak nr (?), dz. 12/35, w zespole podworskim	ceglany, murowany z k. XIX w.,
55.	czworak nr (?), dz. 12/35, w zespole podworskim	ceglany, murowany z k. XIX w.
Kowrózek		
56.	dwór (dz. 14/24) w zespole podworskim	ceglany, murowany z 2 poł. XIX w.,
57.	spichlerz (dz. 14/2) w zespole podworskim	ceglany, murowany z 1870 r.
Lipniczki		
58.	oficyna (dz. 14/14) w zespole podworskim	ceglana, murowana z k. XIX w.,
59.	2 obory (dz. 14/27) w zespole podworskim	ceglane, murowane z pocz. XX w.,
60.	kuźnia (dz. 14/27) w zespole podworskim	ceglana, murowana z pocz. XX w.,
61.	ogrodzenie (dz. 14/27) w zespole podworskim	ceglane z bramą wjazdową metalową, z k. XIX w.
Lulkowo		
62.	kapliczka – figura Chrystusa Króla	na murowanym postumencie, z 1946 r.,
63.	dom nr 19 (dz. 108), z budynkiem gospodarczym	oba ceglane, murowane z pocz. XX w.,
64.	dom nr 32 (dz. 56)	ceglany, murowany z pocz. XX w.,
65.	dom nr 33 (dz. 80/5),	ceglany, murowany z pocz. XX w.,
66.	dom nr 35 (dz. 99/4)	ceglany, murowany z pocz. XX w.,
67.	dom nr 42 (dz. 162/12)	ceglany, murowany z pocz. XX w.,
68.	dom nr 43 (dz. 99/4)	ceglany, murowany z pocz. XX w.,
69.	dom nr 44 (dz. 161/20)	ceglany, murowany z pocz. XX w.,
70.	dom nr 58 (dz. 55/2)	drewniany z pocz. XX w.,
71.	ogrodzenie metalowe przy domu nr 58 (dz. 55/2)	z początku XX w.,

Lp.	Obiekt	Charakterystyka
72.	dom nr 79 (dz. 47)	murowany/szachulec z pocz. XX w.,
73.	dom nr 81 (dz. 46/2)	ceglany, murowany z pocz. XX w.,
74.	dom nr 83 (dz. 43/2)	ceglany, murowany z pocz. XX w.
Łysomice		
75.	pałac (dz. 135/6) w zespole podworskim	ceglany, murowany z k. XIX w.,
76.	dom nr 1	ceglany, murowany z k. XIX w.,
77.	dom, dz. 283/1	ceglany, murowany z k. XIX w.,
78.	dworzec (dz. 283/6)	ceglany, murowany z k. XIX w.,
79.	dróżniczówka (dz. 283/4)	ceglana, murowana z k. XIX w.,
80.	dróżniczówka (dz. 283/8)	ceglana, murowana z k. XIX w.,
81.	dróżniczówka	ceglana, murowana z k. XIX w.
82.	spichrz (dz. 140/3) w zespole podworskim	ceglany, murowany z k. XIX w.,
83.	waga (dz. 140/3) w zespole podworskim	ceglana, murowana z k. XIX w.,
84.	garaże (dz. 140/3) w zespole podworskim	ceglane, murowane z k. XIX w.,
85.	budynek gospodarczy (dz. 140/3) w zespole podworskim	ceglany murowany z k. XIX w.,
Olek		
86.	leśniczówka nr 1 z założeniem ogrodowym	ceglana, murowana z pocz. XX w., z założeniem ogrodowym w otoczeniu zabudowań mieszkalnych i gospodarczych
87.	budynek gospodarczy nr 1 w zespole leśniczówki Olek	ceglany, murowany z pocz. XX w.,
88.	budynek gospodarczy nr 1 w zespole leśniczówki Olek	ceglano-kamienny, murowany z pocz. XX w.,
89.	wiadukt kolejowy	ceglany, murowany na trasie linii kolejowej Toruń-Różankowo,
90.	dom nr (?)	ceglany, murowany z 2 ćw. XX w.
Ostaszewo		
91.	dom nr (?), dz. 72	ceglany, murowany z pocz. XX w.,
92.	szkoła (dz. 44/2)	ceglana, murowana z pocz. XX w., z założeniem zieleni w jej otoczeniu,
93.	dróżniczówka	ceglana, murowana z k. XIX w.,
94.	pałac (dz. 53/148) w zespole podworskim	ceglany, murowany z 1898 r.,
95.	oficyna (dz. 53/148) w zespole podworskim	ceglana, murowana z 1890 r.,
96.	kaplica (dz. 53/148) w zespole podworskim)	ceglana, murowana z k. XIX w.,
97.	chlewnia (dz. 53/148) w zespole podworskim	ceglana, murowana z k. XIX w.,
98.	magazyn (dz. 53/148) w zespole podworskim	ceglany, murowany z k. XIX w.,
99.	magazyn (dz. 53/148) w zespole podworskim	ceglany, murowany z k. XIX w.,
100.	zbiornik wody (dz. 53/148) w zespole podworskim	ceglano/metalowy z k. XIX w.
Papowo Toruńskie		

Lp.	Obiekt	Charakterystyka
101.	plebania nr 37 (dz. 306/5)	budynek ceglany, murowany z pocz. XX w.,
102.	kaplica (dz. 146/2) na terenie cmentarza parafialnego	ceglana, murowana z k. XIX w.,
103.	grobowiec (dz. 146/2) na terenie cmentarza parafialnego	ceglany, murowany z 2 poł. XIX w.,
104.	kapliczka w ogrodzeniu (dz. 146/2) na terenie cmentarza parafialnego	ceglana, murowana z k. XIX w.,
105.	kapliczka kamienna z figurą Chrystusa	z 1946 r.
106.	dwór w zespole podworskim	ceglany, murowany z k. XIX w.,
107.	dom nr 1 (dz. 172/2)	ceglany, murowany z k. XIX w.,
108.	dom nr 3 (dz. 159)	ceglany, murowany z k. XIX w.,
109.	dom nr 8 (dz. 114/2)	ceglany, murowany z k. XIX w.,
110.	spichlerz nr 18 (dz. 122)	ceglany, murowany z k. XIX w.,
111.	dom nr 36 (dz. 153/3)	ceglany, murowany z k. XIX w.,
112.	dom nr 38 (dz. 151/3)	ceglany, murowany z k. XIX w.,
113.	dom nr 26 (dz. 125/4, 125/5)	ceglany, murowany z pocz. XX w.,
114.	dworzec kolejowy	ceglany, murowany z k. XIX w.,
115.	2 budynki pomocnicze stacji kolejowej	ceglane, murowane z k. XIX w.,
116.	dom kolejarzy	ceglany, murowany z k. XIX w.,
117.	dom kolejarzy	ceglany, murowany z k. XIX w.,
118.	dom kolejarzy	ceglany, murowany z k. XIX w.,
119.	nastawnia kolejowa stacji kolejowej	ceglana, murowana z k. XIX w.
Piwnice		
120.	dom nr 7 (dz. 8/4)	ceglany, murowany z k. XIX w.,
121.	dwór (dz. 11/15) w zespole podworskim	ceglany, murowany z pocz. XX w.,
122.	oficyna (dz. 11/15) w zespole podworskim	ceglana, murowana z pocz. XX w.,
123.	stajnia (dz. 11/15) w zespole podworskim	ceglana, murowana z pocz. XX w.,
124.	stajnia i garaże (dz. 11/15) w zespole podworskim	ceglana, murowana z pocz. XX w.,
125.	spichlerz (dz. 11/15) w zespole podworskim	ceglana, murowana z k. XIX w.,
126.	owczarnia (dz. 11/15) w zespole podworskim	ceglana, murowana z 1896 r.,
127.	obora (dz. 11/15) w zespole podworskim	ceglana, murowana z 1876 r.,
128.	2 bramy wjazdowe (dz. 11/15) i ogrodzenie w zespole podworskim	murowane z metalowymi wrotami z k. XIX w.,
129.	leśniczówka (dz. 3043/3)	ceglana, murowana z pocz. XX w.,
130.	domek myśliwski (dz. 3056/2) z założeniem ogrodowym	ceglany, murowany z pocz. XX w., z założeniem ogrodowym w jego otoczeniu
Różankowo		
131.	dwór (dz. 252/3) w zespole podworskim	ceglany, murowany z 1900 r.,
132.	oficyna (dz. 252/3) w zespole podworskim	ceglana, murowana z 1 poł. XX w.,
133.	stodoła (dz. 252/3) w zespole podworskim	ceglana, murowana z 1900 r.,
134.	stodoła (dz. 252/3) w zespole podworskim	ceglana, murowana z 1910 r.,
135.	warsztaty (dz. 252/3) w zespole podworskim	ceglana, murowana z 1 ćw. XX w.,

Lp.	Obiekt	Charakterystyka
Swierczynki		
136.	dom nr 1 (dz. 521/1)	ceglany, murowany z k. XIX w.,
137.	dom i budynek gospodarczy nr 5 (dz. 230)	ceglane, murowane z k. XIX w.,
138.	organistówka nr 8 (dz. 225)	ceglana, murowana z k. XIX w.,
139.	plebania (dz. 225) z założeniem ogrodowym w jej otoczeniu	budynek ceglany, murowany z 2 ćw. XX w.,
140.	szkoła (dz. 226)	ceglana, murowana z k. XIX w.,
141.	budynek gospodarczy cmentarza (dz. 225)	ceglany, murowany z 2 ćw. XX w.
Swierczyny		
142.	dom nr 9 (dz. 330)	ceglany, murowany z k. XIX w.
Turzno		
143.	karczma, ob. budynek mieszkalny, ul. Toruńska 52 (dz. 146/10)	ceglana, murowana z 1918 r.,
144.	kaplica	ceglana, murowana z k. XVIII w.,
145.	krzyż choleryczny (karawaka)	metalowy na murowanym cokole, z k. XIX w.,
146.	dom odźwiernego z wieżą zegarową, ob. budynek mieszkalny na terenie zespołu podworskiego, ul. Toruńska 13 (dz. 78/26, 78/27)	ceglany, murowany z 1 ćw. XX w.,
147.	magazyn w zespole podworskim	ceglany, murowany z k. XIX w.,
148.	stacja kolejowa z założeniem zieleni komponowanej	budynek ceglany, murowany z k. XIX w., założenie zieleni komponowanej w postaci zadrzewień w sąsiedztwie zabudowań (kasztanowce, lipy, graby z okresu budowy budynków stacyjnych) i alei lipowej z pojedynczymi egz. dębu w wieku ponad 100 lat
149.	nastawnia kolejowa w zespole stacji kolejowej	ceglana, murowana z k. XIX w.,
150.	poczta kolejowa	ceglana, murowana z k. XIX w.,
151.	budynek pomocniczy w zespole stacji kolejowej	ceglany, murowany z k. XIX w.,
152.	budynek spedycji w zespole stacji kolejowej	ceglany, murowany z k. XIX w.m
153.	dom kolejarzy w zespole stacji kolejowej	ceglany, murowany z k. XIX w.,
154.	dom kolejarzy w zespole stacji kolejowej	ceglany, murowany z k. XIX w.,
155.	dom kolejarzy w zespole stacji kolejowej	ceglany, murowany z k. XIX w.,
156.	dom kolejarzy w zespole stacji kolejowej	ceglany, murowany z k. XIX w.
Tylice		
157.	czworak nr 16 (dz. 7/6) w zespole podworskim	ceglany, murowany z pocz. XX w.,
158.	czworak nr 18 (22?) w zespole podworskim, dz. 7/20	ceglany, murowany z pocz. XX w.,
159.	czworak nr 20 (dz. 25/2) w zespole podworskim	ceglany, murowany z pocz. XX w.

Źródło: Kujawsko – Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków. Stan na 2010 r.

Tabela 5. Zespoły dworsko- i pałacowo – parkowe.

Lp.	Miejscowość	Charakterystyka obiektu
1.	Kamionki Małe	Założenie dworsko-parkowe, składające się z: dworu murowanego z k. XIX wieku, reliktyw założenia ogrodowego, dwóch obór murowanych z k. XIX w. oraz grupy czworaków murowanych z k. XIX w.
2.	Koniczynka	Założenie dworsko-parkowe, składające się z: dworu murowanego z 1910 r., parku typu krajobrazowego z 1 ćwierci XIX wieku, zespołu zabudowań gospodarczych - dwa budynki gospodarcze, murowane z r. 1902, dwie obory murowane z 1915 i 1923 r., stajnia murowana z 1923 r. i stodoła drewniana z 1930 r. oraz grupy czworaków murowanych, wzniesionych w latach 1904-1912.
3.	Kowróż	Założenie zachowane w postaci: parku typu krajobrazowego z 1 poł. XIX wieku, kompleksu zabudowań gospodarczych - spichlerz murowany z 1885 r., dwie obory murowane z 1900 r., magazyn zboża murowany z 1904 r., dwie stajnie murowane z 1908 oraz 1937 r., kołodziejnia murowana z 1916 r., kuźnia murowana z 1905 r. a także zespołu czworaków murowanych z 2 poł. XIX i pocz. XX wieku. W miejscu dworu wzniesiony współcześnie budynek laboratorium.
4.	Kowrózek	Założenie składające się z trzech kompleksów: dworu murowanego z 2 poł. XIX w. z parkiem typu krajobrazowego, kompleksu zabudowań gospodarczych - spichlerz murowany z 1870 r., stodoła drewniana z 1908 r., obora murowana z 1912 r. i kuźnia z remizą, murowano-drewniana z 1924 r. oraz grupy czworaków murowanych z k. XIX i pocz. XX wieku.
5.	Lipniczki	Założenie składające się z trzech kompleksów: pałacu z oficyną, murowanych z k. XIX wieku, z parkiem typu krajobrazowego z 2 poł. XIX w., zabudowań gospodarczych, z których kuźnia i obora, murowane, pochodzą z k. XIX wieku, pozostałe przebudowane lub wzniesione współcześnie w miejscu dawnych budynków oraz zespołu czworaków, murowanych z pocz. XX wieku.
6.	Lulkowo	Majątek rozparcelowany przed r. 1905. Założenie zachowane w postaci: pałacu murowanego z 2 poł. XIX wieku, pozostałości zabudowy folwarcznej i parku typu krajobrazowego z tego samego czasu, otoczonego historycznym ogrodzeniem z k. XIX w.
7.	Łysomice	Założenie składające się z trzech kompleksów, jak: pałac murowany z 1848 r., przebudowany w r. 1971 z okazałym parkiem typu krajobrazowego z poł. XIX wieku, kompleksu zabudowań gospodarczych: obora murowana z 1875 r., budynek mieszkalno-gospodarczy murowany z 1884 r., biblioteka murowana z 1905 r., waga wozowa murowana z 1924 r., garaż i wiata murowana z 1928 r., spichlerz murowany z 1932 r. i zespół czworaków murowanych z 2 poł. XIX w.
8.	Ostaszewo	Założenie składające się z: pałacu murowanego z 1898 roku i oficyny murowanej z 1890 r., parku typu krajobrazowego ze starodrzewiem w wieku ponad 200 lat, z kaplicą-grobowcem dawnych właścicieli majątku, kompleksu zabudowań gospodarczych - chlewnia murowana z 1890 r., dwie stajnie murowane z 1912 i 1916 roku, spichlerz murowany z k. XIX w., gorzelnia (zrujnowana) i młyn parowy, murowane z k. XIX w. oraz zespołu czworaków murowanych z k. XIX i pocz. XX wieku.

Lp.	Miejscowość	Charakterystyka obiektu
9.	Papowo Toruńskie	Założenie zachowane w postaci: dworu murowanego z 2 poł. XIX wieku, terenu parku typu krajobrazowego z tego samego czasu, pozostałości dawnej zabudowy folwarcznej - budynek mieszkalny i gospodarcze, murowane z k. XIX w.
10.	Piwnice	Założenie składające się z trzech kompleksów: dworu murowanego z 2 poł. XIX wieku z parkiem typu krajobrazowego z najstarszymi drzewami w wieku ponad 200 lat (dęby), zespołu zabudowań gospodarczych, murowanych z 2 poł. XIX i pocz. XX w. - budynek inwentarski, murowany z 1890 r., owczarnia murowana z 1896 r., budynek mieszczący oborę, stajnię i spichlerz, murowany z 1876 r., stodoła murowana z 1890 r., warsztat kołodziejski, murowany z 1920 r., dom ogrodnika, murowany z 1885 r., budynek gospodarczy oraz grupy czworaków, murowanych z k. XIX w.
11.	Różankowo	Założenie składające się z dworu murowanego z ok. 1900 r., z parkiem typu krajobrazowego z 1 poł. XIX wieku z okazałym starodrzewiem w wieku ok. 300 lat, kompleksu zabudowań gospodarczych, murowanych z lat 1900-1912 oraz grupy czworaków, murowanych z lat 1910-1912.
12.	Turzno	Założenie składające się z: pałacu murowanego, pierwotnie dworu, przebudowanego w poł. XIX wieku wg projektu Henryka Marconiego, okazałego parku typu krajobrazowego o cechach ogrodu romantycznego z 1 poł. XIX wieku z najstarszymi drzewami w wieku od 200 do 220 lat, z neogotyckim pawilonem ogrodowym, murowanym z XIX w., kompleksu zabudowań gospodarczych, murowanych z k. XIX w. z zachowanym budynkiem administracyjnym, murowanym z poł. XIX w. oraz z grupy czworaków.
13.	Tylice	Założenie składające się z: dworu murowanego z pocz. XX wieku z parkiem typu krajobrazowego z poł. XIX wieku, z najstarszymi drzewami w wieku od 140 do 240 lat (lipa, jesion i dęby), kompleksu zabudowań gospodarczych murowanych z pocz. XX wieku (obora, stodoła) oraz zespołu czworaków, murowanych z k. XIX w.

Źródło: Kujawsko – Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków. Stan na 2010 r.

Tabela 6. Kościoły, kaplice, cmentarze i miejsca pamięci

L.p.	Obiekt sakralny	Okres powstania	Uwagi
Gostkowo			
1.	Kościół rzymsko-katolicki p.w. Wniebowzięcia NMP	gotycki z przełomu XIII/XIV w., ceglany, salowy, na planie prostokąta	kościół parafialny wpisany do rejestru zabytków
2.	Kaplica cmentarna	murowana z początku XX w.,	
3.	Cmentarz przykościelny rzymsko-katolicki, parafii p.w. Wniebowzięcia NMP	założony na gruncie cmentarza przykościelnego średniowiecznego z XIV w., o układzie przestrzennym z 2 poł. XIX w., otoczony murem ogrodzeniowym z 2 poł. XIX w.	cmentarz nieczynny, postulowany do wpisania do rejestru zabytków
4.	Cmentarz ewangelicki	z początku XIX w., położony w pobliżu kościoła	cmentarz nieczynny
Kamionki Duże			
5.	Cmentarz ewangelicki	założony w połowie XIX w.	cmentarz nieczynny
Lulkowo			
6.	Kaplica p.w. Chrystusa Króla parafii rzym.-kat. p.w. św. Jana Chrzciciela i św. Jana Ewangelisty w Świerczynkach	murowana z 1898 r., we wschodniej części pałacu	kaplica filialna, czynna
7.	Cmentarz ewangelicki	założony w 2 poł. XIX w.	cmentarz nieczynny
Olek, soł. Różankowo			
8.	Miejsce pamięci narodowej	powstałe w 1939 r.	Miejsce pamięci narodowej usytuowane pośród nowych nasadzeń sosnowych
Ostaszewo			
9.	Kaplica grobowa, ob. p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej parafii rzym.-kat. p.w. św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Grzywnie, gm. Chełmża	kaplica rodziny Wegnerów, murowana z pocz. XX w.	kaplica filialna, czynna
10.	Teren cmentarza rodzowego	z 2 poł. XIX w. w otoczeniu kaplicy rodziny Wegnerów	cmentarz nieczynny
Papowo Toruńskie			
11.	Kościół rzymsko-katolicki p.w. św. Mikołaja	gotycki, zbudowany ok. 1300 r., ceglany z neogotycką wieżą	kościół parafialny, wpisany do rejestru zabytków

Lp.	Obiekt sakralny	Okres powstania	Uwagi
12.	Cmentarz rzymsko-katolicki parafii p.w. Św. Mikołaja	z pocz. XIX w., założony na gruncie cmentarza średniowiecznego przykościelnego z XIV w., otoczony murem ogrodzeniowym z 1 poł. XIX w.	cmentarz czynny, postulowany do wpisania do rejestru zabytków
Różankowo			
13.	Miejsce pamięci narodowej „Barbarka”	założone po 1945 r. w miejscu odkrytych masowych grobów z 1939 r. w obrębie terenów leśnych wsi Różanka	Miejsce pamięci narodowej usytuowane w lesie Barbarka
Świerczyński			
14.	Kościół rzymsko-katolicki p.w. św. Jana Chrzciciela, przy kościele plebania i organistówka	kościół murowany ceglany z przełomu XIII/XIV w., plebania z ok. 1903 r., organistówka z końca XIX w.	kościół parafialny, czynny, wpisany do rejestru zabytków, plebania i organistówka użytkowane przez parafię
15.	Cmentarz rzym.-kat. p.w. Św. Jana Chrzciciela i Św. Jana Ewangelisty	założony w początkach XIV w. w otoczeniu kościoła parafialnego, poszerzony w poł. XIX w. i powiększony po 1945 r.	Cmentarz parafialny czynny
Turzno			
16.	kaplica klasycystyczna	murowana z 1800 r.	kaplica nieużytkowana.

Źródło: Kujawsko – Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków. Stan na 2010 r.

Tabela 7. Kapliczki, figurki, w tym głównie przydrożne

Lp.	Obiekt	Charakterystyka	Lokalizacja
Gostkowo			
1.	kapliczka Matki Boskiej	mur. ceglana	przy skrzyżowaniu drogi z Turzna
2.	kapliczka	mur. kamienna, otoczona ogrodzeniem	przy skrzyżowaniu dróg Ostaszewo-Gostkowo
Kamionki Duże			
3..	kapliczka Matki Boskiej	mur. z napisem: „FELIX CZIEM VON KAMINCI ANNO 1586”	w rozwidleniu dróg w kierunku miejsc. Turzno i osady Gapa
Kamionki Małe			
4.	kapliczka	mur. w formie kolumny	przy skrzyżowaniu dróg Kamionki Małe-Gronówko
Kowróż			
5.	kapliczka	mur., otoczona metalowym płotem	przy drodze w kierunku Wytrębowic, w rozwidleniu drogi w kierunku osady Julianka
6.	kapliczka	mur., otoczona metalowym płotem	przy wjeździe do dawnego majątku dworskiego w Kowróżku

Lp.	Obiekt	Charakterystyka	Lokalizacja
7.	kapliczka	mur.	przy drodze w Wytrębowicach
Lipniczki			
8.	krzyż	Metalowy	przy skrzyżowaniu dróg Lipniczki-Smaruj
9.	kapliczka	mur., otoczona płotem	w Lipniczkach
10.	figura Matki Boskiej	figura na murowanym postumencie	na terenie zespołu podworskiego w Lipniczkach
Lulkowo			
11.	figura Chrystusa Króla	figura na wysokim kamiennym postumencie	przy skrzyżowaniu z wjazdem na teren dawnego majątku dworskiego w Lulkowie
Łysomice			
12.	krzyż	krzyż metalowy na ceglany postumencie, otoczony ogrodzeniem	przy drodze w kierunku Papowa Toruńskiego
Ostaszewo			
13.	krzyż	krzyż drewniany, otoczony metalowym ogrodzeniem	w rozwidleniu dróg w kierunku Grzywny i Kuczwał
Papowo Toruńskie			
14.	krzyż	krzyż metalowy	przy wylocie drogi ze stacji kolejowej w Papowie Toruńskim w kierunku Koniczynki
15.	kapliczka	kapliczka kamienna z figurą Chrystusa z 1946 r.	przy skrzyżowaniu dróg, nieopodal kościół średniowiecznego
16.	kapliczka	kapliczka murowana, ceglana z końca XIX w.	W ogrodzeniu cmentarza parafialnego
Piwnice			
17.	krzyż	krzyż drewniany otoczony płotem	przy drodze w kierunku Różankowa
Świerczyny			
18.	kapliczka	mur., otoczona metalowym płotem	przy drodze na skraju osady
Świerczynki			
19.	krzyż	krzyż drewniany	przy skrzyżowaniu drogi do Łubianki z drogą w kierunku Świerczyn
Turzno			
20.	kapliczka	kapliczka mur.	w rozwidleniu drogi w kierunku Gronówka
21.	karawaka	krzyż podwójny metalowy na kamiennym cokole	przy drodze w obrębie wsi
22.	kapliczka	kapliczka Matki Boskiej Królowej Polski na wysokiej kolumnie	w obrębie parku pałacowego w Turznie, w pobliżu drogi w kierunku Gostkowa
23.	kapliczka Matki Boskiej	kapliczka kamienna, zwieńczona krzyżem	przy drodze w kierunku Kamionek Małych

Lp.	Obiekt	Charakterystyka	Lokalizacja
24.	kapliczka Matki Boskiej	kapliczka na kamiennym cokole, otoczona ogrodzeniem	przy drodze, na skraju osady Gapa
25.	krzyż	krzyż metalowy na wysokim cokole	przy drodze na skraju osady Smaruj
Tylice			
26.	kapliczka	kapliczka mur., otoczona metalowym ogrodzeniem	przy drodze, w obrębie dawnego majątku dworskiego w Tylicach
Zęgwirt			
27.	krzyż	krzyż drewn., otoczony metalowym płotkiem	przy drodze, na terenie miejscowości

Źródło: Kujawsko – Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków. Stan na 2010 r.

Tabela 8. Wsie i osady o zachowanym układzie przestrzennym i zabudowie o wart. kulturowych

Lp.	Nazwa wsi	Charakterystyka
1.	Gostkowo	wieś o układzie owalnicy, z przepływającą przez jej środek Strugą Toruńską, z kościołem średniowiecznym u zbiegu dróg i zabudową murowaną z przełomu XIX/XX w.,
2.	Folzag, soł. Gostkowo	kolonia zabudowy murowanej z pocz. XX w., położona przy drodze do Morczyn, gm. Chełmża, po obu stronach Strugi Toruńskiej,
3.	Kamionki Duże	wieś o układzie przydrożnicy, z zabudową ceglana, w przewodzie z końca XIX w.,
4.	Lulkowo	wieś o układzie przydrożnicy, z zespołem dworsko-parkowym, zabudową murowaną z przełomu XIX/XX w.,
5.	Łysomice	wieś o układzie przydrożnicy, z zespołem pałacowo-parkowym i folwarkiem, stacją kolejową, z zabudową murowaną z przełomu XIX/XX w.,
6.	Ostaszewo	wieś o układzie przydrożnicy, z zespołem pałacowo-parkowym i folwarkiem oraz z zabudową z przełomu XIX/XX w.,
7.	Papowo Toruńskie	wieś o układzie przydrożnicy, z kościołem średniowiecznym, pozostałościami folwarku i zabudową murowaną z przełomu XIX/XX w.,
8.	Świerczyński	wieś o układzie przydrożnicy, z kościołem średniowiecznym i zabudową murowaną z końca XIX w. i pocz. XX w.,
9.	Turzno	wieś o układzie przydrożnicy, z zespołem pałacowo-parkowym i pozostałościami folwarku, ze stacją kolejową z założeniem zieleni i z zabudową z przełomu XIX/XX w.

Źródło: Kujawsko – Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków. Stan na 2010 r.

Tabela 9. Linie kolejowe

Lp.	Linia kolejowa	Charakterystyka
1.	Toruń Północ - Unisław	odcinek linii kolejowej z pocz. XX w., zachowany częściowo do Różankowa – nieużywany, z pozostałościami infrastruktury, zabudowy, z budowlami typu wiadukt i z zielenią
2.	Toruń Mokre - Chełmża	linia kolejowa otwarta 01.07.1882 r. ze stacją w Łysomicach, pozostałościami stacji w Ostaszewie, dróżnicówkami, innymi budynkami i budowlami, infrastrukturą i zielenią
3.	Toruń Mokre – Kowalewo	linia kolejowa otwarta 20.11.1871 r. ze stacjami w Papowie Toruńskim i Turznie, dróżnicówkami, innymi budynkami i budowlami, infrastrukturą i zielenią

Źródło: Kujawsko – Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków. Stan na 2010 r.

Tabela 10. Aleje i szpalery starodrzewia.

Lp.	Odcinek drogi	Rodzaj zadrzewień
4.	Gostkowo – Smaruj	aleja lipowa
5.	Turzno – Gapa	aleja lipowa
6.	Turzno – Kamionki Duże	aleja kasztanowców, jaworów i jesionów
7.	Kamionki Małe – Gronówko	aleja klonowa
8.	Lipniczki – Koniczynka	aleja lipowa – częściowo przetrzebiona
9.	Świerczyńki – Kowrózek	aleja jesionowa i kasztanowa

Źródło: Kujawsko – Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków. Stan na 2010 r.

4.7. Ochrona obiektów, terenów i obszarów o wartościach zabytkowych i kulturowych w obrębie proponowanych stref ochrony konserwatorskiej

W niniejszym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łysomice, po przeprowadzeniu analizy środowiska kulturowego, w którym wyróżniono obszary jednorodne pod względem kulturowo-krajobrazowym proponuje się dokonanie korekty stref ochrony konserwatorskiej, wyznaczonych w poprzednim Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy z 2007 r., w zakresie określonym w dalszej części tekstu i na planszy Kierunków ochrony środowiska kulturowego.

W celu ochrony wartości środowiska kulturowego gminy Łysomice wyznacza się następujące strefy ochrony konserwatorskiej:

- Strefa „A” pełnej ochrony konserwatorskiej obiektów i terenów wpisanych do rejestru zabytków, którą obejmuje się: zespół pałacowo-parkowy w Turznie i zespół pałacowo-parkowy w Ostaszewie. W obrębie strefy „A” obowiązują następujące zasady ochrony:
  - zachowanie ukształtowania terenu oraz elementów i sposobu historycznego zagospodarowania i użytkowania, z utrzymaniem dawnych zależności funkcjonalno-przestrzennych w obrębie strefy w powiązaniu z terenami w jej otoczeniu,

- rewaloryzacja historycznego układu przestrzennego założeń parkowych w zakresie pielęgnacji i konserwacji zachowanych elementów zabytkowego układu przestrzennego: dróg i placów, zieleni, cieków i zbiorników wodnych, małej architektury i wyposażenia, z usunięciem elementów zniekształcających historyczne założenia oraz z odtworzeniem elementów zniszczonych,
  - zachowanie historycznej zabudowy (w zakresie gabarytów, formy dachu i rodzaju pokrycia, kompozycji i wystroju elewacji, formy i rodzaju stolarki okiennej i drzwiowej) - poprzez jej konserwację, restaurację, bądź rekonstrukcję, z dopuszczeniem modernizacji technicznej w zakresie nienaruszającym wartości zabytkowych obiektu,
  - wymiana zabudowy na nową według zasady dobrej kontynuacji, w sensie lokalizacji i formy zabudowy oraz aranżacji przestrzeni w jej otoczeniu,
  - dostosowanie współczesnych funkcji do wartości zabytkowych terenów i obiektów w obrębie strefy
- Strefa „B1” ochrony konserwatorskiej struktur przestrzennych o wartości kulturowej, którą obejmuje się tereny historycznych zespołów dworsko-parkowych, ujętych w ewidencji konserwatorskiej w miejscowościach: Kamionki Małe, Kamionki Duże, Koniczynka, Kowróż, Kowrózek, Lipniczki, Lulkowo, Łysomice, część gospodarczą z terenem ogrodów użytkowych zespołu w Ostaszewie, zespoły dworsko-parkowe: Piwnice i Różankowo, część gospodarczą zespołu z terenem ogrodów użytkowych w Turznie, zespół dworsko-parkowy Tylice, a także nieujęty dotychczas w ewidencji konserwatorskiej zespół dworsko-parkowy w Papowie Toruńskim oraz zabudowę mieszkalną z założeniami zieleni komponowanej w Gostkowie i na terenie osady Szeferajka a ponadto zespoły stacji kolejowych: w Turznie z założeniem zieleni komponowanej i w Papowie Toruńskim. W obrębie strefy „B1” obowiązują następujące zasady ochrony:
    - zachowanie zasadniczych elementów historycznego rozplanowania zespołów dworsko-parkowych lub ich części, zabudowy mieszkalnej i stacji kolejowych z założeniami zieleni komponowanej, szczególnie wzajemnych relacji funkcjonalno-przestrzennych pomiędzy poszczególnymi elementami historycznego zagospodarowania i w powiązaniu z otoczeniem, co dotyczy przede wszystkim terenów, będących częściami zespołów,
    - zachowanie struktury historycznych budowli z wystrojem i artykulacją architektoniczną w przypadku podejmowania ich remontów i modernizacji,
    - dostosowanie skali, bryły i formy architektonicznej nowej zabudowy do zabudowy istniejącej o wartościach kulturowych,
    - dostosowanie współczesnych funkcji do wartości historycznych obiektów,
    - sukcesywna likwidacja lub przebudowa obiektów dysharmonizujących; w przypadku uzupełnienia lub wymiany zdekapitalizowanej zabudowy – dostosowanie jej do dawnej funkcji,
    - zachowanie historycznych założeń zieleni komponowanej, w tym parków podworskich, zieleni w otoczeniu zabudowy mieszkalnej i przy stacjach kolejowych, gdzie wszelkie prace rewaloryzacyjne parków, dot. drzewostanów i zagospodarowania terenu, w tym w obrębie założeń zieleni komponowanej i związane z infrastrukturą techniczną należy prowadzić w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków,
    - utrzymanie elementów małej architektury i wyposażenia, związanych z pierwotnymi funkcjami obiektów,

- wykluczenie możliwości realizacji w otoczeniu większych kubatur, przekraczających skalą charakter istniejącej zabudowy,
- prowadzenie wszelkiej działalności inwestycyjnej, w tym remontów i modernizacji oraz budowy infrastruktury komunikacyjnej i technicznej w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.
- Strefa „B2” ochrony konserwatorskiej struktur przestrzennych o wartości kulturowej, którą obejmuje się układy ruralistyczne wsi o zachowanym układzie przestrzennym i zabudowie o wartościach kulturowych, wytypowane w poprzednim Studium Uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, a mianowicie: Gostkowo, Kamionki Duże, Lulkowo, Łysomice, Ostaszewo, Papowo Toruńskie i Turzno oraz wsie nie objęte w poprzednim Studium ochroną, jako historyczne układy ruralistyczne w miejscowościach: Folząg, soł. Gostkowo i Świerczyński. W obrębie strefy „B2” ochrony konserwatorskiej obowiązują następujące zasady ochrony:
  - zachowanie zasadniczych elementów dawnego ukształtowania terenu i rozplanowania wsi i osad, szczególnie historycznego przebiegu dróg, zarysu placów i zieleni w ich otoczeniu, z utrzymaniem linii zabudowy i historycznej formy architektonicznej poszczególnych obiektów,
  - zachowanie struktury historycznych budowli z wystrojem i artykulacją architektoniczną, w przypadku podejmowania ich remontów i modernizacji,
  - zagospodarowanie na nowe funkcje pod warunkiem utrzymania walorów zabytkowych historycznych obiektów,
  - dostosowanie skali, bryły i formy architektonicznej nowej zabudowy do zabudowy istniejącej o wartościach kulturowych,
  - usunięcie lub przebudowa obiektów kolidujących z historycznym układem i lokalną architekturą;
  - wykluczenie możliwości realizacji w strefie większych kubatur, przekraczających skalą charakter istniejącej zabudowy,
  - zachowanie i ochrona cmentarzy czynnych i nieczynnych, jako miejsc pamięci i kultu religijnego, z utrzymaniem zasadniczych elementów ich dawnego rozplanowania, w tym charakterystycznych dla poszczególnych wyznań, ponadto dróg, nagrobków, drzewostanu, ogrodzeń, kaplic, krzyży i innych elementów małej architektury i historycznego wyposażenia,
  - prowadzenie wszelkiej działalności inwestycyjnej, w tym remontów i modernizacji oraz budowy infrastruktury komunikacyjnej i technicznej, prac dot. zagospodarowania terenu oraz usunięcia drzew i krzewów wymaga uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków;

4.8. *Ochrona poszczególnych rodzajów obiektów, terenów i obszarów o wartościach zabytkowych, kulturowych i krajobrazowych*

4.8.1. *Strefa ochrony archeologicznej*

Należą do stref nieeksponowanych w terenie, gdzie ingerencja w substancję strefy jest możliwa pod warunkiem przeprowadzenia archeologicznych badań wykopaliskowych, wyprzedzających realizację inwestycji. Ponadto wszystkie prowadzone na terenie gminy działania inwestycyjne, związane z koniecznością wykonania prac ziemnych, muszą być uzgadniane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Postuluje się przeprowadzenie badań archeologicznych na obszarze po zachodniej stronie

miejsowości Łysomice i Ostaszewo, w celu zweryfikowania dotychczasowych ustaleń w tym zakresie.

4.8.2. Wsie i osady o zachowanym układzie i zabudowie o wartościach kulturowych

Ochronie podlegają elementy historycznej struktury przestrzennej: układ przestrzenny, zabudowa o cechach tradycyjnych, budowle sakralne, tereny cmentarzy oraz charakterystyczne elementy naturalnego krajobrazu, tworzące z w/w kompozycję architektoniczno-krajobrazową. Dla wsi, w których przewidziana jest budowa obiektów lub zespołów obiektów budowlanych należy opracować plany zagospodarowania przestrzennego terenu w celu zapewnienia właściwej integracji przestrzennej i funkcjonalnej projektowanych i istniejących, o wartości kulturowej, elementów zagospodarowania.

Nowe obiekty budowlane i związane z nimi urządzenia winny być zaprojektowane w formach architektonicznych dostosowanych do krajobrazu i otaczającej zabudowy, a projekty uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

4.8.3. Zespoły dworsko- i pałacowo-parkowe oraz założenia zieleni komponowanej

Zespoły dworsko- i pałacowo-parkowe podlegają ochronie jako kompleksy o wartości zabytkowej, a parki także przyrodniczej i ekologicznej, oraz dużych walorach krajobrazowych. Ochroną objęte są wszystkie elementy historycznej struktury przestrzennej tj. pałac lub dwór, park, zespół zabudowań gospodarczych, zespół czworaków oraz pozostałe obiekty i elementy zagospodarowania terenu, jak rządcówki, tereny dawnych sadów, układ dróg, ogrodzenia i bramy.

W procesie przekształceń własnościowych należy przestrzegać zasady integralności zabytkowych założeń dworsko i pałacowo-parkowych z kompleksem rolnym, tzn. gruntami, budynkami i urządzeniami związanymi z produkcją rolną.

Obowiązuje zakaz parcelacji bądź innego dzielenia parków, a w przypadku występowania różnych użytkowników - dążenie do scalenia i ustanowienia jednego zarządcy. Niedopuszczalne jest lokalizowanie na ich terenie budynków, wprowadzanie infrastruktury technicznej (urządzeń i sieci wodociągowych lub kanalizacyjnych, energetycznych zarówno podziemnych, jak i napowietrznych, składowisk odpadów itp.) nie związanych funkcjonalnie z zespołem pałacowo-parkowym, niwelacje ziemne bądź zmiana warunków środowiska np. melioracje.

Zlokalizowane na terenach parków budynki, budowle lub urządzenia, kolidujące z funkcją parku, należy przewidzieć do likwidacji. Zmiany własnościowe terenów i obiektów, podział nieruchomości, sprzedaż terenów i obiektów zabytkowych, zmiany użytkowania, adaptacje, remonty i modernizacje budynków wchodzących w skład zespołu tj. pałacu lub dworu, oficyn, zabudowań gospodarczych i czworaków wymagają uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków a rewaloryzacja parku może być wykonywana jedynie w oparciu o specjalistyczną dokumentację, akceptowaną przez WKZ.

Prace porządkowe i pielęgnacyjne oraz wycinkę drzew w parkach w otoczeniu obiektów zabytkowych należy bezwzględnie uzgadniać z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Założenia zieleni komponowanej, towarzyszącej zabudowie mieszkalnej, leśniczówkom, stacjom kolejowym podlegają ochronie, jako kompleksy o wartości zabytkowej, przyrodniczej i ekologicznej, oraz dużych walorach krajobrazowych. Na ich terenie obowiązują podobne zasady ochrony, analogiczne jak wobec parków w zespołach dworsko- i pałacowo-parkowych.

4.8.4. Obiekty sakralne

Kościóły i kaplice oraz cmentarze wszystkich wspólnot wyznaniowych, czynne i nieczynne, jako obiekty o wybitnej wartości zabytkowej i walorach krajobrazowych, kościoły i kaplice będące dominantami architektonicznymi a cmentarze jako miejsca pamięci i pomniki historii - podlegają bezwzględnej ochronie. Wszelkie poczynania w obrębie tych obiektów muszą być uzgadniane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Na terenie cmentarzy obowiązuje zakaz wycinania drzew, usuwania nagrobków pochodzących sprzed 1945 roku, rozbiórki ogrodzeń murowanych oraz remontów wszelkich obiektów sakralnych bez uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Cmentarze nieczynne muszą być chronione przed dewastacją oraz porządkowane i pielęgnowane /drzewostan/ w oparciu o wytyczne Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Szczególną opieką należy otoczyć nieczynne cmentarze mniejszości narodowych i wyznaniowych, których społeczności nie występują obecnie w Polsce oraz cmentarze wojenne.

Ochronie podlegają także kapliczki i figurki, w sensie ich lokalizacji i formy przestrzennej, będące przejawem kultu religijnego i tradycji.

4.8.5. Obiekty techniki i kultury materialnej

Są to obiekty przemysłowe, jak: młyny, gorzelnie, mleczarnie, kuźnie, obiekty kolejnictwa tj. zespoły budynków i budowli stacji kolejowych oraz strażnice drogowe, a także linie kolejowe wraz z całą substancją budowlaną (np. typu wiadukt, przepusty itp.), infrastrukturą komunikacyjną, trakcyjną i towarzyszącą im zielenią - podlegają ochronie. Winny być zachowane w dobrym stanie przez właścicieli lub użytkowników a wszelkie remonty, adaptacje i modernizacje budynków i budowli oraz zmiany sposobu użytkowania linii kolejowych muszą być uzgadniane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Ochronie podlega również starodrzew rosnący w sąsiedztwie obiektów o wartości kulturowej i założenia zieleni komponowanej towarzyszącej ww. obiektom - obowiązuje zakaz wycinki bez uzyskania zgody Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, a wobec założeń zieleni komponowanej – stosowanie zasad ochrony, analogicznych jak wobec parków w zespołach dworsko- i pałacowo-parkowych.

Obiektami kultury materialnej są także dawne trakty drogowe, objęte ochroną w sensie ich przebiegu i towarzyszących im zadrzewień. Powinny być zachowane w maksymalnym stopniu, jako jedne z elementów historycznego wizerunku krajobrazu kulturowego gminy.

4.8.6. Obiekty architektury i budownictwa

Kościóły i kaplice, pałace i dwory, plebanie, budynki szkolne, leśniczówki, poczty i inne wymienione w wykazie podlegają ochronie. Winny być utrzymywane w dobrym stanie a wszelkie zmiany użytkowania powodujące konieczność przystosowania do nowej funkcji, modernizacje i remonty wymagają uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Powyższe dotyczy również budynków gospodarczych w zespołach dworskich oraz towarzyszących szkołom, pocztom itp. Ochronie podlega również starodrzew rosnący w sąsiedztwie obiektów o wartości kulturowej i założenia zieleni komponowanej towarzyszącej zabudowie - obowiązuje zakaz wycinki bez uzyskania zgody Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, a wobec założeń zieleni komponowanej – stosowanie zasad ochrony, analogicznych jak wobec parków w zespołach dworsko- i pałacowo-parkowych.

Zabudowa mieszkalna, drewniana i murowana o cechach tradycyjnych charakterystycznych dla miejsca i regionu winna być zachowana i stanowić inspirację do kształtowania nowej zabudowy.

Dopuszcza się wymianę zabudowy, której stan techniczny zagraża bezpieczeństwu ludzi i mienia z warunkiem uprzedniego uzyskania opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Przy odtwarzaniu zabudowy należy kierować się zasadą, że nowy budynek powinien usytuowaniem, gabarytem, kształtem i pokryciem dachu nawiązywać do poprzedniego. W lokalizacji nowej zabudowy należy uwzględniać sąsiedztwo obiektów o wartości kulturowej - nowe budynki nie mogą być sytuowane w sposób degradujący istniejącą, tradycyjną zabudowę a ich forma architektoniczna winna być dostosowana do otaczającej zabudowy i krajobrazu.

4.9. OCHRONA DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Z obiektów techniki i kultury materialnej warto wymienić radioteleskop UMK w Piwnicach (największy w Polsce) oraz Miejsce Pamięci Narodowej Barbarka.

Obiekty te należy zachować, utrzymać. Obiekty te powinny służyć społecznemu wykorzystaniu do takich celów jak naukowe, dydaktyczne itp. Powinny służyć popularyzacji wiedzy i sztuki, powinny stanowić trwały element rozwoju kultury i być czynnym składnikiem współczesnego społeczeństwa.

5. KIERUNKI ROZWOJU KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

5.1. *Komunikacja drogowa*

Po uchwaleniu ostatniej zmiany studium zostały wprowadzone zmiany w kategoriach dróg. Struktura drogowa pozostanie bez zmian. Nadrzędny układ drogowy będzie stanowić autostrada A1 oraz projektowana droga w klasie technicznej G łącząca Łysomice z węzłem Turzno.

Obecnie rozważa się wprowadzenie nowej trasy - jako obszaru problemowego - planowanych połączeń ponadlokalnego układu komunikacyjnego od węzłów autostrady A-1, w formie wariantowej, traktowanej jako zadanie realizujące cele publiczne. Po rozstrzygnięciu wyboru wariantu i doprecyzowaniu przebiegu trasy należałoby wydzielić pasy gruntów niezbędne do realizacji drogi.

W terenach przyległych do dróg krajowych szczególnie w terenach produkcji i usług należy przewidzieć tzw. drogi serwisowe, odciążających ruch na drogach głównych.

Ważnym elementem jest zabezpieczenie obsługi komunikacyjnej dla terenów rozwoju zabudowy np. połączenie wsi Papowo Toruńskie poprzez drogę lokalną z włączeniem jej do drogi krajowej nr 1 poniżej istniejącego zainwestowania wsi – w rejonie terenów leśnych.

Należy również zaprojektować drogę odbarczeniową wzdłuż drogi krajowej.

Terenami komunikacji drogowej na terenie gminy są:

- autostrada A1 – stanowiąca nadrzędny układ drogowy w gminie;
- droga krajowa Nr 91 w klasie drogi głównej ruchu przyspieszonego – stanowiąca podstawowy układ drogowy w gminie;
- drogi wojewódzkie Nr 499, 552, 553, w klasie dróg głównych oraz projektowane drogi wojewódzkie – stanowiące podstawowy układ drogowy w gminie;
- drogi powiatowe, w klasie dróg zbiorczych – stanowiące uzupełniający układ drogowy w gminie
- drogi gminne, w klasie dróg lokalnych i dojazdowych oraz projektowane drogi gminne – stanowiące uzupełniający układ drogowy w gminie

Proponuje się następujące wytyczne do planów miejscowych:

- dopuszcza się lokalizację obiektów budowlanych i urządzeń technicznych związanych z prowadzeniem, zabezpieczeniem i obsługą ruchu, a także urządzeń związanych z potrzebami zarządzania ruchem;
- dopuszcza się lokalizację urządzeń infrastruktury technicznej niezwiązanych z podstawową funkcją drogi, zgodnie z przepisami odrębnymi;
- ostateczne rozstrzygnięcie klasy drogi powinno nastąpić na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania;
- obowiązuje zakaz lokalizacji budynków, budowli i urządzeń z wyłączeniem urządzeń infrastruktury technicznej, niezwiązanych z podstawowym przeznaczeniem terenu;
- dopuszcza się realizację sieci i urządzeń infrastruktury technicznej związanych z obsługą techniczną drogi – odwodnienia, oświetlenia itp., na warunkach zarządcy drogi w porozumieniu z gestorami sieci;
- parametry techniczne dróg wyznacza się na podstawie przepisów odrębnych oraz proponuje się minimalną szerokość projektowanych dróg wewnętrznych na poziomie nie mniejszym niż

10,0 m;

- dopuszcza się realizację ciągów pieszo – rowerowych;
- rezerwa terenu dla drogi krajowej Nr 91 została wyznaczona po obu stronach istniejącego terenu, na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego należy dokonać najkorzystniejszego wyboru z punktu widzenia odpowiednich odległości od istniejącej zabudowy, oraz własności gruntów;
- tereny zarezerwowane pod poszerzenie drogi krajowej nr 1, nie wykorzystane do jej realizacji w miejscowym planie zagospodarowania należy przeznaczyć na powiększenie funkcji sąsiedniej;
- należy zwrócić szczególną uwagę na ważniejsze skrzyżowania zaznaczone na rysunku studium, zaleca się na etapie planu miejscowego dokonania najkorzystniejszego rozwiązania komunikacyjnego, oraz rezerwę terenów dla przebudowy skrzyżowania.

5.2. Komunikacja kolejowa

Zgodnie z kierunkami rozwoju zawartymi w planie zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego planuje się przebudowę linii kolejowej Poznań-Inowrocław-Toruń-Łława-Skandawa oraz elektryfikację i dobudowę drugiego toru na trasie Toruń-Grudziądz-Malbork w celu zapewnienia sprawniejszego i bezpieczniejszego transportu (osiągnięcie prędkości powyżej 120km/h). Z wniosku PKP wynika, że nie przewiduje się w najbliższym czasie rozpoczęcia ww. inwestycji. Dopuszcza się możliwość obsługi terenów inwestycyjnych poprzez transport kolejowy z możliwością rozbudowy układu np.: o terminal przeladunkowy w rejonie Ostaszewa.

5.3. Gospodarka wodno-ściekowa

5.3.1. Zaopatrzenie w wodę

Zaopatrzenie w wodę pitną dla mieszkańców gminy Łysomice będzie realizowane z istniejących ujęć wody w Gostkowie i Świerczynach. Oprócz tego na terenie gminy funkcjonują zakładowe ujęcia wody, zlokalizowane we wsiach Ostaszewo, Kowróż, Koniczynka, Tylice, Piwnice i Różankowo oraz Kamionki – Ośrodek Wypoczynkowy. Zgodnie z Programem Ochrony Środowiska dla Powiatu Toruńskiego na lata 2010 – 2014 z perspektywą do roku 2017 należy dążyć do likwidacji zakładowych ujęć wody na rzecz czystych ujęć czwartorzędowych wód podziemnych. Ujęcie wody w Gostkowie posiada wydajność około 130 m³/h i zasila w wodę praktycznie teren całej gminy. Ujęcie wody w Gostkowie posiada trzy studnie głębinowe, które posiadają strefy ochrony pośredniej wynoszącej około 30 m. Tereny wyznaczonych stref ochronnych należy zabezpieczyć przed zanieczyszczeniem poprzez prawidłowe ich zagospodarowanie.

Zachowuje się istniejące ujęcia wody. Zakłada się ich modernizację, automatyzację dla dostosowania ich do zmieniających się przepisów i standardów.

Nie wykorzystywane i nieudokumentowane zasoby wód podziemnych czwartorzędowych i kredowych powinny zostać udokumentowane i zbilansowane i stanowić rezerwę zasobów czystych wód podziemnych na okres kierunkowy.

Na terenie gminy Łysomice zachowuje się istniejące przepompownie wody. Zakłada się modernizację i automatyzację przepompowni.

W zależności od tempa rozwoju przestrzennego gminy, dla zachowania odpowiednich ciśnień w sieci przewiduje się realizację kolejnych odcinków sieci wodociągowej. Dla terenów rozwojowych

przewiduje się lokalizację sieci wodociągowych o średnicach wynikających z odpowiednich norm, przepisów i standardów, przy czym lokalizacja tych tras powinna być przewidziana w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Ponadto do zadań służących poprawie jakości zaopatrzenia gminy w wodę należy:

- zapewnienie wszystkim mieszkańcom wody na cele bytowo-socjalne, o jakości spełniającej wymagane przepisami normy i standardy;
- utrzymanie wysokiego stopnia pewności dostawy wody w warunkach normalnych i w sytuacjach awaryjnych i zagrożenia kryzysowego;
- poprawa stanu technicznego sieci dla zminimalizowania jej awaryjności, zapobiegania stratom wody i uniknięcia wtórnego zanieczyszczenia;
- racjonalizacja gospodarki wodnej;
- kontynuacja budowy sieci wodociągowej na terenie nadal nieuzbrojonym;
- kontynuacja budowy przyłączy do budynków;
- rozbudowa ujęcia wody, z modernizacją stacji uzdatniania.

Obszar Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Ostaszewie będzie w dalszym ciągu zasilany poprzez istniejący przewód wodociągowy, a dostawcą wody będą Toruńskie Wodociągi Sp. z o.o.

5.3.2. Odprowadzanie ścieków

Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków komunalnych będzie realizowane w oparciu o zbiorczy system kanalizacji sanitarnej ze zlokalizowaną oczyszczalnią ścieków w miejscowości Papowo Toruńskie.

Zachowuje się istniejącą oczyszczalnię ścieków w Papowie Toruńskim. Dopuszcza się wszelkie niezbędne inwestycje w granicach oczyszczalni.

Istnieje konieczność zachowania istniejących sieci kolektorów, kanałów i rurociągów tłocznych wraz z obiektami towarzyszącymi np. za pomocą przepompowni i przelewami, z dopuszczeniem ich rozbudowy i modernizacji.

Przewiduje się lokalizację nowych kolektorów służących odciążeniu istniejącej sieci kanalizacyjnej, modernizację istniejących kolektorów, przepompowni, przelewów i rurociągów tłocznych związanych z transportowaniem ścieków komunalnych z poszczególnych terenów zainwestowanych i tych zarezerwowanych pod zabudowę. Trasy projektowanych kolektorów i lokalizacja obiektów inżynierskich, dobór średnic z nimi związanych będą wyznaczone na etapie sporządzenia odpowiednich projektów budowlanych.

Bardzo ważnym zadaniem jest rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej w celu ochrony gleby i wód podziemnych przed skażeniem lokalnymi szambami oraz poprawy warunków sanitarnych mieszkańców.

Dla zaspokojenia potrzeb gminy, w zakresie oczyszczania, należy:

- zaleca się opracowanie gminnego „Programu kanalizacji sanitarnej gminy Łysomice”, który stanowić będzie podstawę dalszych działań w zakresie gospodarki ściekami;
- zwiększyć zasięg istniejącej sieci oraz podłączyć do systemu obszary dotąd nieobsługiwane przez system.

Dla obszarów istniejącej i projektowanej zabudowy zakłada się konieczność budowy kanalizacji sanitarnej i deszczowej z włączeniem jej do istniejącego i projektowanego układu. Należy zaplanować kanalizację rozdzielczą ułożoną w pasach rozgraniczających dróg, których przebieg będzie

dostosowany do projektowanego układu komunikacyjnego oraz do planowanej zabudowy.

Zgodnie z Uchwałą Nr XXXII/730/09 Sejmiku Województwa Kujawsko – Pomorskiego z dnia 6 kwietnia 2009 r. wyznacza się aglomerację ściekową gminy Łysomice o równoważonej liczbie mieszkańców (RLM) 11358 wyposażoną w oczyszczalnię ścieków komunalnych w miejscowości Papowo Toruńskie. Obszar ten obejmuje miejscowości Łysomice, Papowo Toruńskie, Koniczynka, Lipniczki, Zakrzewko, Gostkowo, Turzno, Kamionki Małe, Kamionki Duże, Tylice, Ostaszewo, Zęgwirt, Wytrębowice, Kowróż, Kowrózek, Świerczyny, Świerczynki, Różankowo, Piwnice i Lulkowo.

W stosunku do rozproszonej zabudowy zagrodowej gospodarka ściekowa będzie realizowana w oparciu o przydomowe oczyszczalnie ścieków i zbiorniki bezodpływowe.

Odprowadzanie ścieków sanitarnych z terenu gminy oraz obszaru Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Ostaszewie odbywać się będzie do systemu kanalizacyjnego Torunia poprzez istniejące przewody kanalizacyjne.

5.4. Elektroenergetyka

Zakłada się, że wraz z rozwojem nowoprojektowanych terenów zabudowy mieszkaniowej i terenów aktywności gospodarczej, dla pokrycia zapotrzebowania na energię elektryczną niezbędną będzie modernizacja i rozbudowa istniejącej sieci elektroenergetycznej. Poza projektowanym Głównym Punktem Zasilania (GPZ) wyznaczonym na rysunku studium dopuszcza się lokalizację nowych GPZ – ów w związku ze wzrostem zapotrzebowania na energię elektryczną. Lokalizację potencjalnych GPZ – ów należy przewidzieć w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Ponadto w omawianym zakresie należy podjąć następujące działania:

- budowa nowych linii średniego i niskiego napięcia;
- budowa nowych odcinków sieci rozdzielczej średniego i niskiego napięcia oraz stacji transformatorowych dla zasilania nowych inwestycji na terenie miasta;
- realizacja stacji transformatorowych na terenach zainwestowanych, wynikająca ze zwiększonego obciążenia;
- poprawa stanu technicznego.

Planowane lokalizacje nowych linii elektroenergetycznych powinno nastąpić na etapie sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Sieć rozdzielcza wysokiego napięcia – 110 kV, mieszcząca się na terenie gminy wykonana jest za pomocą elektroenergetycznych linii napowietrznych, charakteryzujących się strefami oddziaływania pola elektromagnetycznego mającymi znaczny wpływ na sposób zainwestowania terenów, na których jest wybudowana. Na terenach planowanego zainwestowania oraz terenach intensywnej zabudowy istniejącej, celowe jest rozważenie możliwości przebudowy linii napowietrznych na linie elektroenergetyczne kablowe – podziemne.

Linie i stacje elektroenergetyczne wysokich i najwyższych napięć emitują pole elektromagnetyczne niejonizujące o częstotliwości 50 Hz. Lokalizowanie tych obiektów oraz dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku muszą być zgodne z obowiązującymi aktami prawnymi.

5.5. Wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych

Do odnawialnych źródeł energii, które potencjalnie można wykorzystywać w gminie zaliczają się: energia wiatrowa, energia słoneczna oraz energia powstała z przetwarzania biomasy i biogazu. Najbardziej preferowane kierunki uzyskiwania energii ze źródeł odnawialnych to energia wiatrowa. Na rysunku studium oznaczono granice obszarów, na których będą rozmieszczone urządzenia

wytwarzające energię elektryczną z odnawialnych źródeł energii oraz granice stref ochronnych obszarów, na których będą rozmieszczone urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii. Granice stref ochronnych obszarów stanowią orientacyjne izofony 40-45 dB, dla których obowiązują ograniczenia w lokalizacji zabudowy zgodnie z przepisami odrębnymi.

Zaleca się również stosowanie kolektorów słonecznych do pozyskania energii dla potrzeb uzyskania ciepłej wody i do ogrzewania pomieszczeń w gospodarstwach domowych. Rozwój technologii wykorzystania odnawialnych źródeł energii stwarza szanse dla społeczności lokalnej oraz lokalnych inwestorów na uzyskanie pewnej niezależności energetycznej, rozwoju lokalnego oraz proekologiczną modernizację i decentralizację sektora energetycznego gminy.

5.6. Gazownictwo i ciepłownictwo

Kierunki rozwoju sieci gazowych winy stwarzać możliwości kompleksowego rozwiązania problemu dostarczania wystarczającej ilości energii i ciepła mieszkańcom i podmiotom gospodarczym, wykorzystując do tego istniejący system sieci ciepłowniczej i gazowej.

Zgodnie z zamierzeniami inwestycyjnymi Pomorskiej Spółki Gazowej projektowany jest gazociąg wysokiego ciśnienia DN 200/150 PN 6,3MPa relacji Ostaszewo-Różankowo oraz stacja gazowa wysokiego ciśnienia o przepustowości $Q=5000 \text{ m}^3/\text{h}$, gazociągi średniego ciśnienia DN 315 PE do stacji gazowej w/c w kierunku miejscowości Rozgarty, oznaczone na rysunku studium.

Przewidywaną lokalizację gazociągów projektowanych ciepłociągów należy traktować orientacyjne. Uściślenie przebiegu powinno nastąpić na etapie sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub innych szczegółowych opracowań.

Planowane gazociągi wymagają zachowania stref kontrolowanych o szerokościach zgodnych z obowiązującymi przepisami.

Gazyfikacja realizowana powinna być w oparciu o istniejące i projektowane sieci gazowe. Rozbudowa, budowa i modernizacja ma na celu podłączenie odbiorców znajdujących się w zasięgu obsługi tejże sieci, względnie podłączenie odbiorców projektowanych terenów stanowiących rezerwy inwestycyjne gminy Łysomice. Przy znacznym wzroście zapotrzebowania na gaz przewiduje się zwiększenie przepustowości stacji gazowej.

Dla projektowanych i istniejących gazociągów i stacji gazowych niezbędne jest zachowanie strefy wolnej od zabudowy zgodnie z przepisami odrębnymi.

Jednym z kierunków polityki energetycznej i ekologicznej państwa jest ciągle zmniejszanie zużycia energii pierwotnej dla celów komunalnych i mieszkaniowych oraz zastępowanie jej energią odpadową i odnawialną. Takimi działaniami mogą być:

- wykorzystanie biogazu i ciepła ze ścieków oczyszczalni;
- wykorzystanie odpadów komunalnych do celów energii cieplnej;
- wykorzystanie biomasy do ogrzewania budynków;
- wykorzystanie ciepła niskopotencjalnego odpadowego i ze środowiska za pomocą pomp ciepła dla potrzeb ogrzewania i przygotowania ciepłej wody.

Rozwój ciepłownictwa powinien uwzględniać rozwój urbanistyczny gminy Łysomice, jak i również wiele innych czynników takich jak polityka ekologiczna państwa, ceny nośników energii, ochrona środowiska (w tym likwidacja kotłowni węglowych), zmniejszenie energii związanej z postępem technicznym.

5.7. Telekomunikacja

W zakresie telekomunikacji przewiduje się dalszą rozbudowę sieci telekomunikacyjnych zarówno w formie tradycyjnej jak i wykorzystując nowe technologie, postuluje się rozbudowę i modernizację infrastruktury światłowodowej i objęcie całej gminy zintegrowanym systemem połączonym z systemami sieci wojewódzkiej i krajowej z zachowaniem w lokalizacji wymogów ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych.

Ustala się rozwój systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych przewodowych i bezprzewodowych stosownie do zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne w gminie i regionie.

W zakresie telekomunikacji zakłada się pełną dostępność do łączy telekomunikacyjnych, rozwój sieci teleinformatycznych. Dla zwiększenia dostępności sieci internetowej i rozwoju społeczeństwa informacyjnego, wskazuje się rozwój szerokopasmowego dostępu do Internetu, urządzenie ogólnodostępnych kawiarenek internetowych, rozwój sieci bezprzewodowych – budowę systemu nieodpłatnego dostępu do Internetu np. za pomocą sieci Hotspotów.

Szczegółowe zasady lokalizacji obiektów infrastruktury sieciowej na terenach planowanej zabudowy zostanie określona w ramach opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Rozwój obszarów zabudowy mieszkaniowej i terenów aktywności gospodarczej oraz przewidywany wzrost poziomu życia mieszkańców tworzą także dynamiczny rynek konsumentów usług dla systemów telefonii cyfrowej komórkowej. Lokalizacja, wiążących się z systemami telefonii komórkowej, systemów typowych bazowych stacji przekaźnikowych (BTS) będzie określona w ramach opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na wniosek zainteresowanych operatorów.

5.8. Odpady

Głównym celem nadrzędnym polityki w zakresie gospodarowania odpadami (zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Kujawsko – Pomorskiego) jest zapobieganie powstawania odpadów, przy rozwiązywaniu problemu odpadów u źródła, odzyskiwanie surowców i ponowne wykorzystywanie odpadów oraz bezpieczne dla środowiska końcowe unieszkodliwianie odpadów. W zakresie gospodarki odpadami istnieje pilna potrzeba podjęcia działań, które umożliwiłyby sukcesywny rozwój systemu selektywnej zbiórki, recyklingu i utylizacji odpadów komunalnych. Bardzo istotne i niezbędne będzie wdrożenie nowych technologii, dzięki którym nastąpi zmniejszenie szkodliwości i redukcja ilości odpadów przemysłowych.

Priorytetowe działania powinny obejmować:

- systematyczne zwiększanie poziomu odzysku i recyklingu odpadów komunalnych;
- budowę instalacji do odzysku i utylizacji odpadów medycznych, przemysłowych i komunalnych;
- utworzenie punktów gromadzenia odpadów problemowych w celu wydzielenia odpadów niebezpiecznych i wielkogabarytowych ze strumienia odpadów komunalnych;

Lokalizacja instalacji do odzysku i utylizacji odpadów komunalnych powinna być przesądzona na etapie sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Warto również podjąć kwestię likwidacji i zabezpieczenia tzw. dzikich składowisk oraz prowadzić stały monitoring zanieczyszczeń, w celu zapobiegania ich tworzenia.

Ponadto ważnymi aspektami są:

- edukacja ekologiczna społeczeństwa w zakresie właściwego gospodarowania odpadami

komunalnymi;

- uwzględnienie kryteriów ochrony środowiska przy finansowaniu zadań ze środków publicznych;
- wzmocnienie kontroli podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów

Według „Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko – Pomorskiego” i „Planu Gospodarki Odpadami dla Powiatu Toruńskiego na lata 2010 – 2014 z perspektywą do roku 2017” odpady komunalne z terenu gminy Łysomice zostaną skierowane do Międzygminnego Kompleksu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych opartego o składowisko w Toruniu, zlokalizowanego przy ulicy Kociewskiej.

Gminne Składowisko Odpadów Komunalnych w Kamionkach Dużych zostało zamknięte w dniu 31.10.2007 r. zgodnie z decyzją Wojewody Kujawsko – Pomorskiego z dnia 20.08.2007 r. Zgodnie z ustalonym harmonogramem prac rekultywacyjnych, proces ma być zakończony w 2 połowie 2011 roku.

6. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM

6.1. Inwestycje gminy Łysomice

Zgodnie z takimi dokumentami strategicznymi jak Wieloletni Plan Inwestycyjny Gminy Łysomice na lata 2005-2012 oraz Plan Rozwoju Lokalnego przewiduje się wiele działań inwestycyjnych, do najważniejszych z nich należą (do 2015 roku):

- rozbudowa kanalizacji sanitarnej;
- rozbudowa wodociągu gminnego;
- budowa dróg ruchu kołowego i pieszego;
- budowa kompleksu szkolnego w Turznie – dwuetapowo;
- budowa kolektora tłoczego odprowadzającego ścieki sanitarne z części gminy Łysomice do systemu sieci miejskiej na terenie miasta Torunia;
- budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach: Łysomice, Turzno, Lipniczki, Koniczynka, Papowo Powiatówka;
- budowa sieci wodociągowej w miejscowości Łysomice ul. Sadowa-Łąkowa;
- przebudowa ulic w Łysomicach;
- budowa sali gimnastycznej w Łysomicach;
- modernizacja świetlicy wiejskiej w Kamionkach Dużych i Centrum Kulturalnego w Lulkowie;
- budowa ujęcia wody w Świerczynach;
- modernizacja ujęcia wody w Gostkowie;
- budowa sali gimnastycznej w Gostkowie;
- modernizacja stadionu w Ostaszewie;
- budowa kompleksu boisk w Ostaszewie.

W perspektywie dalszych działań po roku 2015 wskazano następujące działania:

- usprawnienie poprzez modernizację skrzyżowania na kierunku drogi gminnej Turzno – kamionki we wsi Turzno;
- wykonanie obejścia południowego terenu Ośrodka Wypoczynkowego „Kamionki” w ciągu drogi gminnej Kamionki Małe – Wielkie Rychnowo (gmina Kowalewo Pomorskie);
- modernizacja dróg gminnych;
- budowa i modernizacja rozdzielczych sieci wodociągowych;
- budowa sieci wodociągowych na nowo powstających osiedlach mieszkaniowych;
- budowa nowego przewodu tłoczego od przepompowni ścieków w Łysomicach do oczyszczalni ścieków;
- realizacja sieci oświetlenia ulicznego na drogach gminnych, powiatowych, wojewódzkich i na nowotworzonych osiedlach;
- budowa nowych kolektorów ściekowych o funkcjach magistralnych.

7. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM

Według Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego z 2003r. są to:

- modernizacja linii kolejowej nr 353 Poznań – Skandawa;
- elektryfikacja i budowa drugiego toru na linii kolejowej Toruń – Malbork;
- utworzenie na bazie Centrum Radioastronomii w Piwnicach – Europejskiego Centrum lub Środkowo – Europejskiego Centrum Astronomii z zagwarantowaniem warunków działalności naukowo – badawczej wraz z utworzeniem strefy ochronnej radioteleskopu;
- budowa drogi z węzła autostradowego Turzno do Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Ostaszewie i dalszy jej przebieg w kierunku Bydgoszczy (połączenie z drogą krajową nr 80);
- przebudowa drogi wojewódzkiej nr 552 i dobudowa odcinka Różankowo-Górsk w klasie technicznej G;
- regulacja, naprawa i odbudowa rzek i kanałów m.in. Struga Toruńska;
- budowa gazociągu wysokiego ciśnienia DN 200/150 i stacji redukcyjnej gazu.

8. OBSZARY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Przepisy ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003r. ustalają obowiązek określenia w studium obszarów wymagających sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Do takich obszarów należy zaliczyć:

- tereny górnicze;
- obszary przestrzeni publicznych zlokalizowanych na terenie usług oświaty i terenów sportowych, które są ogólnodostępnymi miejscami dla społeczeństwa i dla zaspokajania ich potrzeb;
- dla obszarów rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

9. OBSZARY DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

W oparciu o priorytety rozwoju społeczno-gospodarczego gminy sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wymagają następujące obszary:

- tereny dla rozwoju aktywizacji gospodarczej położone przy drodze krajowej nr 91 Toruń-Gdańsk na odcinku Łysomice-Ostaszewo;
- tereny dla rozwoju aktywizacji gospodarczej położone na gruntach wsi Turzno, Lipniczki i Gostkowo przy linii kolejowej Toruń-Olsztyn;
- tereny rozwoju osadnictwa, głównie położone we wsiach: Łysomice, Ostaszewo, Turzno, Różankowo, Lulkowo, Papowo Toruńskie, Gostkowo i Świerczyński;
- tereny wypoczynku świątecznego nad jez. Kamionkowskim - rozbudowa istniejącego ośrodka.

Od czasu uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łysomice sporządzono już plany miejscowe dla części obszarów wymagających sporządzenia tych planów. Sporządzone plany nie obejmują często w całości postulowanego przez obecne studium obszaru. Należy zatem dążyć do objęcia planami pozostałych terenów określonych w niniejszej zmianie Studium.

Rozwój gospodarczy gminy Łysomice wymusza wyznaczenie nowych terenów rozwojowych, zarówno w dziedzinie gospodarczej, usługowej, produkcyjnej, jak i mieszkaniowej. Obszary o szczególnym przeznaczeniu wymagają również sporządzenia miejscowych planów, które umożliwią ich prawidłowe zagospodarowanie i funkcjonowanie oraz niezbędną ochronę środowiska.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego sporządzane będą wedle rozwoju i potrzeb społeczności lokalnej. Na aktualnym etapie prac planistycznych nie określa się ściśle obszarów, które przesądzałyby o zamiarze sporządzenia stosownych planów miejscowych.

10. OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI I OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH

Na terenie gminy nie ma terenów zagrożonych powodzią. Sieć hydrograficzna składa się głównie z niewielkich cieków i rowów oraz kilku jezior. Występują znaczne powierzchnie terenów podmokłych, które sprzyjają powstawaniu lokalnych, sezonowych podtopień. Ich występowanie zależy głównie od okresowych zjawisk meteorologicznych. Zgodnie z rejestracją i inwentaryzacją naturalnych zagrożeń geologicznych na terenie całego kraju (ze szczególnym uwzględnieniem osuwisk oraz innych zjawisk geodynamicznych)¹ (<http://www.geozagrozenia.agh.edu.pl/>) na terenie gminy nie występują osuwiska.

---

¹ Projekt badawczy nr: 415/2002/Wn-12/FG-go-tx/D zrealizowany na zamówienie Ministerstwa Środowiska sfinansowany przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

11. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

W zakresie rolniczej przestrzeni produkcyjnej ustala się następujące kierunki i zasady:

- ochrona gleb najwyższej jakości przed przeznaczeniem nierolniczym oraz degradacją wskutek niewłaściwej kultury rolnej;
- ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej przed erozją;
- wykorzystywanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej z dostosowaniem kierunków produkcji, jej intensywności, kultury rolnej do walorów i ograniczeń przyrodniczych;
- wyłączenie z produkcji rolnej gruntów o najniższej przydatności, ze względu na bonitację lub szczególne warunki położenia (wielkość, kształt, itp.) oraz ich przeznaczenie pod zalesienie lub innego rodzaju użytkowanie nierolnicze;
- wdrażanie proekologicznych technologii oraz poprawa standardów sanitarnych produkcji,
- przeciwdziałanie degradacji i zanieczyszczeniu środowiska przyrodniczego;
- poprawa jakości życia ludności rolniczej oraz warunków funkcjonowania gospodarstw, poprzez: przeciwdziałanie bezrobociu i wspieranie restrukturyzacji rynku pracy w celu przechodzenia do działalności pozarolniczych, poprawę jakości wykształcenia, rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich ze szczególnym uwzględnieniem przetwórstwa lokalnych produktów rolnych, poprawę wyposażenia w zakresie infrastruktury technicznej, wsparcie dla modernizacji budynków i urządzeń służących produkcji rolnej, wprowadzanie do gospodarstw technologii proekologicznych, wspieranie działań producentów rolnych.

Studium nie wyznacza obszarów rolniczych dla których została uzyskana zgoda na przeznaczenie gruntów rolnych na cele nierolnicze w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego w tym również nieobowiązującego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Łysomice. Zaznaczyć jednak należy, iż wydane zgody na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, zachowują moc.

W stosunku do obszarów leśnych ustala się następujące kierunki i zasady:

- zalesianie terenów nieprzydatnych dla rolnictwa;
- zachowanie i wzbogacanie funkcji lasów, zwłaszcza funkcji ekologicznych;
- poprawa stanu sanitarnego lasów;
- zapobieganie degradacji i zanieczyszczania lasów;
- prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej związanej z organizacją zrębów i nasadzeń.

12. OBIEKTY I OBSZARY, DLA KTÓRYCH W ZŁOŻU KOPALINY WYZNACZA SIĘ FILAR OCHRONNY

Zgodnie z opracowanymi projektami zagospodarowania złoża, na obszarach górniczych wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny. Filary ochronne wyznacza się w przypadku wystąpienia na terenach górniczych obiektów budowlanych, dróg, elementów linii elektroenergetycznych (np. słupy elektroenergetyczne). Zadaniem filara jest zabezpieczenie tychże elementów przed negatywnym skutkiem eksploatacji górniczej. W projektach zagospodarowania złoża w odniesieniu do filarów ochronnych określa się takie elementy jak:

- zachowanie bezpieczeństwa powszechnego
- wymogi dotyczące ochrony środowiska
- ochrona złoża i obiektów budowlanych przed zagrożeniem wodnym, pożarami i wybuchami.

13. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH ORAZ OBOWIĄZUJĄCE NA NICH OGRANICZENIA

Na terenie gminy Łysomice nie występują obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych zgodnie z ustawą o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady.

14. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI LUB REKULTYWACJI

14.1. Obszary zabudowane wymagające przekształceń i rehabilitacji

Charakterystyka przestrzeni zabudowanej upoważnia do stwierdzenia, że krajobraz terenów zurbanizowanych jest w znacznej mierze zdegradowany. Wobec oczekiwań poprawy warunków życia mieszkańców gminy przekształceń wymaga znaczna ilość obiektów i założeń przestrzennych. Podstawowym zadaniem jest sanacja techniczna obiektów istniejących, głównie mieszkalnych. Wraz z poprawą warunków techniczno-użytkowych winna następować poprawa warunków estetycznych przez powrót do tradycyjnej zabudowy wiejskiej. Obszary zwartej zabudowy wiejskiej wymagają przekształceń i rehabilitacji (rozumianej ogólnie jako działania mające na celu przywrócenie pierwotnych lub nadanie nowych cech zdegradowanej przestrzeni i zabudowie zarówno historycznej jak i współczesnej). Zamiast poszukiwać nowych terenów osiedleńczych należy wykorzystać istniejące przestrzenie niezabudowane, co pozwoli na prawidłową kontynuację i zachowanie historycznych układów przestrzennych wsi. W ramach zachodzących przemian strukturalnych w rolnictwie należy przekształcać i rewaloryzować istniejące założenia folwarczne z dopuszczeniem do lokalizacji na ich terenie przetwórci produktów rolnych. Największe potrzeby w zakresie przekształceń i rehabilitacji zabudowy występują we wsi gminnej Łysomice, która nie posiada wykształconego centrum wsi a nowa zabudowa powstaje w wielu przypadkach w znacznym rozproszeniu i chaosie.

14.2. Obszary niezabudowane wymagające rekultywacji.

Działalność eksploatacyjna złóż kruszyw naturalnych, niestety przeobraża na trwałe tereny produkcyjnych gruntów rolnych i leśnych, w często trudne do rekultywacji nieużytki. Mając na względzie przywrócenie terenom przekształconym dawnych funkcji produkcyjnych i rekreacyjno-krajobrazowych należy dążyć do likwidacji na obszarach przeobrażonych powstałych deformacji powierzchni. W głównym zarysie polegać ona powinna na przemieszczeniu zdjętych i zdeponowanych w trakcie robót górniczych mas nadkładu do powstałych pustek poeksploatacyjnych. Dopuszcza się również pozostawienie głębszych wyrobisk celem zapelnienia ich wodą i utworzenia sztucznych zbiorników wodnych.

Rekultywacji podlega również teren zamkniętego składowiska odpadów w Kamionkach Dużych.

15. GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF OCHRONNYCH

Na terenie gminy znajdują się tereny linii kolejowych relacji Toruń-Grudziądz-Malbork i Poznań-Toruń-Łława-Olsztyn-Skandawa będące terenami zamkniętymi ustalone Decyzją nr 42 Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 28 grudnia 2000 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych (Dz. U. MTiGM nr 7 z 2000r., poz.49)

Utrzymuje się w/w szlaki kolejowe jako tereny zamknięte. Nie przewiduje się powiększania terenów zamkniętych. Nie wyklucza się jednak możliwość realizacji terminala kolejowego w rejonie Ostaszewa.

16. INNE OBSZARY PROBLEMOWE

16.1. Źródła niekorzystnego oddziaływania na środowisko, w tym zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia

Brak na terenie gminy większych zakładów przemysłowych, eliminuje zagrożenia środowiska i ludności, związane z procesami przemysłowymi. Ważnym źródłem zagrożenia (w przypadku awarii) stanowi transport drogowy materiałów niebezpiecznych, w tym głównie przewóz paliw płynnych autocysternami. Natężenie ruchu drogowego w obrębie gminy jest zróżnicowane. Największe na drogach wojewódzkich i tam potencjalnie największa jest możliwość wystąpienia zagrożeń nadzwyczajnych, a najmniejsze na drogach gminnych. W przypadkach awaryjnych, punktowymi źródłami skażenia środowiska przyrodniczego substancjami ropopochodnymi, zagrożeniem pożarem, są stacje paliw w Łysomicach i Ostaszewie. Lokalne zagrożenia mogą stwarzać niewłaściwie składowane i stosowane środki ochrony roślin.

Istniejące warunki hydrograficzne (brak większych rzek) sprawiają, że na terenie gminy nie ma terenów zagrożonych powodzią. Znaczne powierzchnie terenów podmokłych, sprzyjają powstawaniu lokalnych podtopień, zwłaszcza w czasie wiosennych roztopów i ulewnych deszczy.

16.2. Zagrożenia nadzwyczajne

Analizując źródła niekorzystnego oddziaływania na środowisko scharakteryzowano również potencjalne zagrożenia nadzwyczajne. Z uwagi na niewielki udział przemysłu zagrożenia takie mogą wystąpić jedynie ze strony transportu drogowego (przewóz materiałów niebezpiecznych) lub rolnictwa (środki ochrony roślin). Ponadto mogą wystąpić pożary, a także wycieki produktów ropopochodnych z istniejących stacji paliw.

Źródłem zagrożeń nadzwyczajnych może być transport paliw ze stacji w Łubiance poprzez gminę Łysomice w okolicach Zamku Bierzgłowskiego.

17. UZASADNIENIE ZAWIERAJĄCE OBJAŚNIENIA PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ ORAZ SYNTezę USTALEŃ STUDIUM

Pierwsze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łysomice przyjęto uchwałą Nr XXXI/205/97 Rady Gminy Łysomice z dnia 16 grudnia 1997 r. w sprawie uchwalenia „sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łysomice”.

W ciągu ostatnich kilku lat sytuacja gospodarcza i społeczna gminy Łysomice bardzo się zmieniła. Konsekwencją tych zmiany była uchwała Rady Gminy w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Uznano, że dokument wymaga dostosowania zapisów do obowiązujących przepisów prawa, w tym przede wszystkim nawiązania formą i treścią do wymogów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2003 r. Nr 80, poz. 717 z późn. zm.), a także wyznaczenia nowych kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Przedmiotem studium jest właściwe usytuowanie przyszłych funkcji ze względu na wzajemne ich relacje oraz możliwości stwarzane przez otoczenie fizjograficzne. Studium jest dokumentem określającym kształt polityki przestrzennej gminy. Pełni funkcję koordynacyjną w planowaniu rozwoju gminy określoną w Strategii Rozwoju Gminy, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, wieloletnich planach inwestycyjnych i innych opracowaniach specjalistycznych realizowanych dla potrzeb gminy. Nadrzędną rolą studium jest kreowanie właściwej polityki w zakresie realizacji zadań publicznych. Dokument ten stanowi także często podstawę do ubiegania się o środki finansowe na realizację inwestycji z funduszy europejskich. Studium określa szereg inwestycji realizujących zadania publiczne. Należy szczególnie podkreślić, iż zdecydowana większość tych inwestycji powinna być realizowana przy wykorzystywaniu funduszy unijnych.

W wyniku akcesji do Unii Europejskiej rozszerzyły się możliwości wykorzystania funduszy zagranicznych, które do roku 2015 będą pełniły ważną rolę w finansowaniu zadań publicznych, zwłaszcza w kierunku mobilizowania środków krajowych i funduszy własnych podmiotów realizujących inwestycje w celu uzupełniania montażu finansowego. Poza publicznymi środkami finansowania inwestycji oraz funduszami unijnymi należy, tam gdzie pozwalają na to przepisy angażować środki niepubliczne, a także korzystać z partnerstwa publiczno-prywatnego, które w znacznym stopniu mogą przyspieszyć wielokierunkowy rozwój gminy. Zgodnie z polityką Unii Europejskiej szczególny nacisk należy kłaść na wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, rozwój infrastruktury technicznej, w tym przede wszystkim rozwój odnawialnych źródeł energii i innowacyjnej gospodarki, a także ogólny wzrost poziomu życia mieszkańców.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nie jest aktem prawa miejscowego, a zatem nie stanowi podstawy do podejmowania decyzji administracyjnych związanych z lokalizacją nowych inwestycji.

Na podstawie szczegółowej analiza uwarunkowań fizjograficznych, przyrodniczych, kulturowych i infrastrukturalnych wyznaczono granice stref funkcjonalnych. W analizie tej wzięto także pod uwagę obecny kształt sieci osadniczej, zachodzące w ostatnich latach procesy inwestycyjne oraz strukturę własnościową gruntów.

Gmina Łysomice ma charakter wielofunkcyjny. Z tego względu obszar gminy podzielono na strefy krajobrazowe:

- A - krajobraz „naturalny”;
- B - krajobraz rolniczy;
- C - krajobraz zurbanizowany.

W/w strefy charakteryzują się zróżnicowanymi cechami naturalnymi, elementami zagospodarowania przestrzennego, funkcjami oraz wyposażeniem technicznym.

W wyniku analizy uwarunkowań, w strefach krajobrazowych wyodrębniono następujące obszary funkcjonalne:

- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i mieszkaniowej wielorodzinnej;
- tereny zabudowy produkcyjno – składowo – magazynowej;
- tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej, produkcyjnej nieuciążliwej, budownictwa socjalnego i usług oświaty;
- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami i wielorodzinnej z usługami;
- tereny zabudowy usługowej;
- tereny zabudowy usług oświaty, sportu i rekreacji;
- tereny rekreacji indywidualnej;
- tereny lasów;
- tereny rolnicze;
- tereny parków dworskich lub tereny i założenia zieleni komponowanej;
- tereny przestrzeni publicznej;
- tereny predysponowane do lokalizacji budownictwa socjalnego.

Przyjęte rozwiązania dotyczące kierunków zagospodarowania przestrzeni Gminy Łysomice wynikają przede wszystkim ze szczegółowej analizy uwarunkowań przyrodniczych, kulturowych, społeczno-gospodarczych i infrastrukturalnych. Kierunki określające politykę przestrzenną gminy, w tym lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego uwzględniają zasady zrównoważonego rozwoju i ustalenia określone w strategii rozwoju gminy, strategii rozwoju i planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego oraz koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju.

SPIS TABEL

Tabela 1. Obiekty i tereny wpisane do rejestru zabytków	25
Tabela 2. Obiekty i obszary postulowane do wpisania do rejestru zabytków.	28
Tabela 3. Strefy ochrony archeologicznej	31
Tabela 4. Obiekty sakralne, architektury, budownictwa oraz techniki i kultury materialnej.....	39
Tabela 5. Zespoły dworsko- i pałacowo – parkowe.....	45
Tabela 6. Kościoły, kaplice, cmentarze i miejsca pamięci.....	47
Tabela 7. Kapliczki, figurki, w tym głównie przydrożne	48
Tabela 8. Wsie i osady o zachowanym układzie przestrzennym i zabudowie o wart. kulturowych	50
Tabela 9. Linie kolejowe.....	51
Tabela 10. Aleje i szpalery starodrzewia.....	51